SAGALLA.

ILAGO LYALOLI

KWA

YOHANNA.

LONDON:
CHADEILO KWA
BRITISH AND FOREIGN BIBLE SOCIETY.
1897.

ILAGO LYALOLE

KWA

YOHANNA.

I.

1 Hambiri ko kale 'gore weluo, na 'gore
weluo kwa Mlungu, na 'gore weluo Mlungu.
2 Iye weluo hambiri kwa Mlungu.
3 Vindu vose va kalla kwa iye; naye seo
sichideika kindu chingi chideilo.
4 Amweni kwake kuwesi uzima; na uzima
u'gu mlangazi 'gwa wandu.
5 Mlangazi 'gulangaza kele kiza na'go si-
'gusimilo na kiza.
6 Kweja mundu, atumilo ni Mlungu izina
lyake Yohanna.
7 Iye wejile ku'gora, a'gore undu 'gwa
mlangazi, wandu wose wadumuse kwa uyu.
8 Iye mwēn seluo mlangazi ungi, ela weja
a'gore undu 'gwa Mlangazi.
9 Kweluo Mlangazi 'gwa fulo, 'gulangaza
killa mundu, akeja urumenguni.
10 Iye weluo urumenguni, na urumengu
'gwadeilo naye, na urumengu si'gummanyile.
11 Weja kwa vindu vake, na wandu wake
siwamshaile.

12 Ela kwa awa wamshaile, akawahawa ndigi
zekalla wana wa Mlungu, hatta kwa awa wadu-
musa kwa izina lyake :
13 Awa siwavazo na bigati, hatta na kushaia
kwa muli, hatta na kushaia kwa mdam, ela
kwa Mlungu.
14 'Gore wadeilo muli, akakalla nesi, nesi
tikaona ubwaa 'gwake, ubwaa sa mwana avelo
mojori kwa Aba, wajula ni mbazi na fulo.
15 Yohanna wa'gora undu 'gwake, wakema,
akegamba, Uyu niiye namgambile iye weja
nyuma zangu, wakalla hambiri kwangu, kwani
weluo hambiri kwangu.
16 Na kwa ungi wake sose tadea, na mbazi
kwa mbazi.
17 Kwani sheria yafunyilo ni Musa, ela
mbazi na fulo yeja kele Isa Masiya.
18 Sikwesi mdungi wamwona Mlungu ly-
ingi; Mwana avelo mojori akalla lagaieni kwa
Aba, iye watigorera.
19 Ii ni 'gore ya Yohanna, Wayahudi wagenda
kutuma kwake wakohani na Malawi fuma Yeru-
salem kumkota, Nu ani ?
20 Aka'gora, sakanile, aka'gora, Imi si Masiya
andu kungi.
21 Wakamkota, n'ini sena, Nuo Eliya ?
Akagamba, Simi ungi. Nuo tondolo ? Aka-
gamba, Hatta.
22 Wakamuza, Nu ani ? tiwa'gorere awa
watitumile. Wakugambaije ?
23 Akagamba, Imi lwaka lwake akema kireti,
'Gololeni ngila ya Bwana, sa kwēn wagamba
tondolo Isiya.
24 Nao watumilo ni Mafarisayo.

25 Wakamkota wakagamba, Kudani waba-
tiza, ngera sukalla Masiya, hatta' Eliya, hatta
tondolo?
26 Yohanna akagamba, Imi nabatiza na
meji: ela 'gati na 'gati kwenyu wakalla kimusi
mundu inyu sumweni;
27 Ni iye mwēn ukuja nyuma zangu, mkoa
'gwa kilatu chake nafwa waya kufungula.
28 A'ga 'gadeilo Betaniyo chambuko cha
Yarden, andu Yohanna wabatiza.
29 Ikesho wamwona Isa akeja kwake, akaga-
mba, Ola, Mwana wa Ng'onzi wa Mlungu,
watwala kaung'a za urumengu.
30 Ni uyu mwēn namgamba, nyuma zangu
ukuja mmoju uo hambiri kwangu, kwani weluo
hambiri kwangu.
31 Nemi simmanyile; ela amanyikane kwa
Israeli, kwa hung' neja nikebatiza na meji.
32 Yohanna aka'gora, Namwona Roho aka-
jika sa iringo lya kishalai kufuma Mlunguni;
akamgwila na lu'gulu kwake.
33 Imi simmanyile; ela iye wanitumile
kubatiza na meji, niiye mwēn wanuza, Uu
mundu wamwona Roho akamjikila kwake
na lu'gulu, akatula kwake, niiye mwēn ubatiza
kwa Roho ya kuela.
34 Nemi naona, nika'gora uyu ni Mwana wa
Mlungu.
35 Sena ikesho Yohanna wakalla kimusi, na
wairimi wake waili;
36 Akamlola Isa akegenda, akagamba, Ola,
Mwana wa Ng'onzi wa Mlungu!
37 Wairimi wake waili wakamsikla ake-
gamba, nao wakamwirima Isa.

38 Isa akagaluka, akawaona wekeirima,
awauza Mwahadani? wakagamba Rabbi (Cha-
usa chake, Mfundi), wanakalla hiyo?
39 Akawauza, Njuuni mulole, Wakeja
wakaona andu wakalla; nao wakakalla naye
ijua ilyi: nako keluo ngera saa kumi.
40 Mmoju wa awa waili wamsikila Yohanna
akegora, ni Andrea, wokwawe Simon Petro.
41 Iye hambiri wamwona wokwawe mwēn
Simon, wamuza Tamwona Masiya, chausa chake,
Kristosi.
42 Akamleta kwa Isa. Isa akamlola, aka-
gamba, Uwe ni Simon mwana wa Yohanna:
ujeito Kefa, chausa chake, iwe.
43 Ikesho weluo kugenda Galilaya, aka-
mwona Filipo: Isa amuza, Niirime imi.
44 Filipo wafumile Bethesaida, muzi 'gwa
Andrea na Petro.
45 Filipo naye amwona Natanaeli, amuza,
Tamwona uyu, waandikilo ni Musa kele sheria,
na tondolo, Isa wa Nazareti, mwana wa Yusufu.
46 Natanaeli akamusa, Kwadima undu
'gwaloli kufuma Nazareti? Filipo amuza,
Njuu ulole.
47 Isa akamwona Natanaeli akemjila, aka-
mgambila, Ola, Mwisraeli wa fulo amweni
kwake sikwesi ukali 'gungi!
48 Natanaeli amuza, Wanimanyile hiyo?
Isa akagamba, Hambiri ya Filipo akuita,
ukakalla kele mtini, Nakuona.
49 Natanaeli akamuza, Rabbi, uwe ni Mwana
wa Mlungu! Uwe ni Mzuri wa Israeli.
50 Isa akamuza, Ilyi nakuza nakuona kele
mtini, wendedumusa? Uona maundu kuisa a'ga.

51 Fulo kwēn, fulo kwēn, namuuza, mujeona
mlunguni 'gwafunduka, na malaika wa Mlungu
wekejoka, wekejika kele Mwana wa mdam.

II.

1 Ijua lya katatu kweluo harusi Kana ya
Galilaya; mee Isa weluo aoēn.
2 Isa naye akaito na wairimi wake kele
harusi.
3 Nao njovi igenda kusila, mee Isa amuza,
Siwawesi njovi.
4 Isa amuza, Mdumuke, nanawesini kwako?
Saa yangu yakaile kuja.
5 Mee awauza wadafwariri, Andu kweni
amuuza kudea, deeni.
6 Nao aoen yeluo sangu ndandatu za mawe,
yaikilo kwa Mayahudi kuoga, ya vipimo viili
ango vitatu.
7 Isa akawauza, Juzeni sangu na meji.
Wakajuza zipi.
8 Awauza, Ndam tekeni mugensele mbwaa
wa karamu. Wakagensa.
9 Nao mbwaa wa karamu agenda kutoa
meji 'gejilegaluka njovi, saweni andu ifumile
(ela watumishi watekile wamanya), mbwaa wa
karamu amwita mloli muke.
10 Amuza, Killa mundu jako uleta njovi
yaloli; nao kasikila wanwa na ndigi, niko uleta
ii iwasi: ela uwe wamanzira njovi yaloli hatta
ilyi.
11 Ii nio alama ya hambiri ya Isa akedea

Kana ya Galilaya, akonya ubwaa 'gwake, na
wairimi wakamdumusa.
12 Nao ko nyuma akaselela Kapernaum,
iye, na mee, na wokwawe, na wairimi: waka-
kalla aho si mandu mengi andu kungi.
13 Nao Pasaka ya Wayahudi yeluo avui, na
Isa akajoka Yerusalem.
14 Akadoka kele hekalu awa wataga
ng'ombe na ng'onzi na maringo 'ga kishalai,
na awa wavunja fetha wekekalla kitembo:
15 Akadea changu cha mirinsi, akawagusa
'shi'gati wose weo kele hekalu, ng'onzi na
ng'ombe: akatila fetha msangeni za awa
wavunja, akagalula meza zawe:
16 Akawauza awa wataga maringo: Funya
vindu ivi noko; sumwadea nyumba ya Aba
iduka lya kuzogora.
17 Wairimi wake wakakumbuka andu it-
soriro, Kushaia nyumba yako kwanilya.
18 Wayahudi wakamuza, Alama muni
wationya ukedea hung'?
19 Isa akawauza, Hakileni hekalu ii, nemi
kele majua matatu nijeijosa.
20 Wayahudi wakagamba, Miaka mirongo
mine na mitandatu hekalu ii ikewagalo, nawe
ujeijosa kele majua matatu?
21 Ela iye wagambile kele hekalu ya
muli 'gwake.
22 Nao agenda kuzuka kele kifwa, wairimi
wake wakakumbuka andu agamba hung';
wakadumusa itsori na 'gore agorire Isa.
23 Nao agenda kukalla Yerusalem kele
pasaka; kele karamu, wengi wadumusa kwa
izina lyake, wekeona alama zake adeile.

24 Ela Isa sashaile kuwatsinila, kwani wa-
manya wandu wose.
25 Sashaile mdungi a'gore kele mdam;
kwani iye mwēn wamanya undu 'guo kele
mdam.

III.

1 Nao kweluo mundu wa Mafarisayo, izina
lyake Nikodemo, mbwaa wa Wayahudi.
2 Iye mwēn weja kwa Isa na kiro, akamuza,
Rabbi tamanya nuwe mfundi wafuma kwa
Mlungu: kwani mdungi sedima kudea andu
wadea uwe, Mlungu seo naye.
3 Isa akamuza, Fulo kwēn, fulo kwēn,
nakuza, Ngera mundu savalilo fuma lu'gulu
sedima kuona uzuri 'gwa Mlungu.
4 Nikodemo amuza, Mundu udimaije kuvalo
akakalla m'gosi? udima kuingila kaili kele
kifu cha mee na kuvalo?
5 Isa akamuza, Fulo kwēn, fulo kwēn,
nakuza, Ngera mundu savalilo kwa meji na
kwa Roho, sedima kuingila kele uzuri 'gwa
Mlungu.
6 Ichi chavelo na nyama, ni nyama; na icho
chavelo na Roho ni roho.
7 Suakirimua andu nikuza Sutti muvelo
fuma lu'gulu.
8 Mbeo ya vuma andu ishaia, nawe wasikila
andu ivuma, ela sumanya andu ifuma hatta
andu igenda: na hung' kwēn killa mundu
avelo ni Roho.

9 Nikodemo akamuza, Maundu a'ga 'geje-
kallaije?
10 Isa akamuza, Uwe nuwe mfundi wa
Israeli, sena sumanya maundu a'ga?
11 Fulo kwēn, fulo kwēn, nakuza, Isi tagamba
andu tamanya, ta'gora andu taona; nenyu
sumwata 'gore zetu andu angi.
12 Ngera namu'gorera maundu 'ga aha
msangeni, nenyu sumudumusa, nikamu'gorera
maundu 'ga mlunguni, mujedumusaije?
13 Sikwesi mdungi ajokile mlunguni, ela
iye mweni aselela kufuma mlunguni, niiye
Mwana wa mdam wakalla mlunguni.
14 Sa kweni Musa wajosile nyoka kireti,
kokwēn Mwana wa mdam ujoso:
15 Uo wose amdumusa, upata uzima 'gwa
kale na kale.
16 Kwani Mlungu washaile masanga 'gose,
hatta akamfunya Mwana wake avelo mojori,
uo wose amdumusa sehaita, ela apate uzima
'gwa kale na kale.
17 Kwani Mlungu samletile Mwana andu-
angi ataganye urumengu; ela urumengu
'guokoke kwa iye.
18 Uyu umdumusa setaganyo andu angi,
ela uyu sadumusa, ilyēn wadua kutaganyo, kwa
kulega kudumusa izina lya Mwana avelo
mojori wa Mlungu.
19 Kutaganyo niko uku, Mlangazi 'gwejile
urumenguni, na wandu washaile kiza kuisa
mlangazi; kwa madeo kukalla-'gawasi.
20 Killa mundu wadea lagelage, wa'gumenya
mlangazi, sekuja andu kulangala, kazi zake
sizijeoneka.

21 Ela uyu wadea fulo weja andu kulangala,
kazi zake zioneke, kwani zadeilo kele Mlungu.
22 Nao a'ga 'gegenda kudua, Isa na wairimi
wake wekeja isanga lya Yudea: nao aho
akasinda nao, akabatiza.
23 Nao Yohanna weluo Aenon avui Salim
akebatiza.
24 Kwani Yohanna wakaile kukumbo
kifungoni.
25 Kukadea kukotana kwa wairimi wa
Yohanna na Myahudi, kele 'gore za kuoga.
26 Wekeja kwa Yohanna, wakamuza, Rabbi,
uyu mukezana nyose chambuko cha Yarden,
uyu wam'gora, Ola, ndam wabatiza, na wandu
wose wamjila.
27 Yohanna akagamba, Mdam sedima kudea
kindu, sala sahawo fuma mlunguni.
28 Inyu wēn mwasikila nikagamba, Imi si
Masiya ungi, ela natumilo hambiri kwake.
29 Uyu awesi mwali niiye mwēn musi
muke: kubwelo kwangu ndam nabwelo.
30 Iye ujejuzila, ela imi nijeuya nyuma.
31 Uyu wafuma kwa lu'gulu, niiye mwēn
wakalla i'gulu kwa wose: iye wa msangeni, ni
wa msangeni, sena wa'gora va msangeni.
Uyu wafuma mlunguni, niiye mwēn wakalla
i'gulu kwa wose.
32 Andu waona, andu wasikila, kokwēn
wag'ora; na mdungi sawata 'gore zake:
33 Uyu awata 'gore zake, waonya andu
Mlungu wakalla mfulo.
34 Kwani uyu watumilo ni Mlungu wa'gora
mateto 'ga Mlungu: kwani sefunya Roho
aketima.

35 Aba wamshaile Mwana, wafunya vindu
vose akamhawa.
36 Uyu wamdumusa Mwana uo na uzima
wa kale na kale; ela uyu samdumusa Mwana
seona uzima, ela hare ya Mlungu yakalla i'gulu
kwake.

IV.

1 Nao Bwana agenda kumanya, andu
Mafarisayo wasikila kamba Isa wadea wabatiza
wairimi kuisa wa Yohanna,
2 (Isa mwēn sabatiza andu kungi, ela wairimi
wake niwo wēn wabatiza,)
3 Akafuma Yudea, akagenda sena Galilaya.
4 Nao yafweni kuita Samaria.
5 Akeja kwa muzi 'gumoju 'gwa Samaria,
'guito Suka, avui na kibalo cha isanga Yakobo
amhawile mwana wake Yusufu.
6 Kina cha meji cha Yakobo cheluo aoēn.
Nao Isa asilo ndigi kwa kutamba kwake,
akakalla kitembo aho kineni: yeluo saa ya
katandatu.
7 Kweja mdumuke mmoju wa Samaria
kuteka meji: Isa amuza, Nihawe, ninwe.
8 (Kwani wairimi wagendile kaia kugula
vindu.)
9 Nao muke Msamaria amuza, Vanakallaije
uwe Myahudi, wahada kunwa kwangu, nemi
muke Msamaria? kwani Wayahudi siwapatana
na Wasamaria.
10 Isa akamuza, Ndaa wamanya inosi lya

Mlungu, na iye wakuza, Nihawe, ninwe;
ngomango wamhada, naye ngomacha wakuhawa
meji 'ga uzima.
11 Mdumuke wamuza, Bwana suwesi kindu
chetekela, na kina chamalika noko: u'gaonile
hiyo meji a'ga?
12 Uwe mbwaa kuisa aba wetu Yakobo,
watihawile ichi kina, akanwega iye, na wana
wake, na mali yake?
13 Isa akamuza, Killa mundu unwega a'ga
meji ukauwa sena:
14 Ela uyu unwega meji nimhawa imi,
sekauwa lyingi: ela meji nimhawa imi 'geje-
kalla amweni kwake kina cha meji 'gepuhuka
hatta uzima 'gwa kale na kale.
15 Mdumuke wamuza, Bwana, nihawe
namose meji a'ga, sakauwe, hatta sejo kulele
hung' kuteka.
16 Isa amuza, Genda, mwita mlume wako,
uje aha.
17 Mdumuke akamuza, Siwesi mlume. Isa
wamuza, Wa'gora kirani, siwesi mlume:
18 Kwani weluo na walume wasanu; naye
wakalla nayo si mlume wako ungi: aho
wa'gora fulo.
19 Mdumuke wamuza, Bwana naona wakalla
tondolo uwe.
20 Wana aba wetu wakamtasa Mlungu kele
lu'gongo ulu; nenyu mwagamba, Yerusalem
niko andu yawafweni wandu kutasa.
21 Isa amuza, Mdumuke, nidumuse, ngelo
ikuja sumwatase Aba kele lu'gongo ulu, hatta
Yerusalem.
22 Inyu mwatasa undu sumweni: isi tatasa

undu tiweni: kwani kukiza kwafuma Waya-
hudi.
23 Ela ngelo ikuja hatta ndam iyo, watasi
wa fulo wemtasa Aba kele roho na fulo kwēn:
kwani Aba wahada awa wakalle watasi wake.
24 Mlungu n' Roho: nao awa wamtasa,
hatta wamtase kele roho na fulo kweni.
25 Mdumuke amuza, Namanya Masiya,
weja uito Kristosi, kasikila weja ujeti'gorera
vindu vose.
26 Isa amuza, Imi ni'gora nawe ni iye.
27 Nao aoeni aho wairimi wake wakabusa;
nao wakashinika andu wa'gora na mdumuke;
ela mdungi samuzile, Wahadani? ango, Kudani
wa'gora naye?
28 Nao mdumuke akasiga kishori chake,
akagenda kaia, awauza walume,
29 Njuuni, muwone mundu ani'gorera 'gore
zose nadeile: uyu si Masiya, angoije?
30 Nao wakafuma kaia, wamjila.
31 Nao vikalla hung' wairimi wake waka-
muza, Rabbi, lya.
32 Iye akawauza, Vindu nuo navo, nenyu
sumuvimanya.
33 Wairimi waka'gora weni na wēn, Mdungi
amletela kindu cha kulya?
34 Isa awauza, Chakulya changu ni kudea
andu ashaia iye mwēn anitumile, na kumalila
kazi yake.
35 Inyu sumugamba, Kwasigo mezi mine
zekwasha? Ola, namuuza, nuleni meso 'genyu,
muzi'gane mbua zaela ndam kwa kukwasha.
36 Uyu wakwasha wahawo mafungo, wakwo-
ganya mavalo hatta uzima 'gwa kale na kale;

kamba iye auanda, naye akwasha waboelo ngila
mojori.
37 Aho 'gore ii ni fulo, Mmoju wauanda na
mzima wakwasha.
38 Namutuma kukwasha andu sumudeile
kazi: wazima wadeile, nenyu mwaingila kele
kazi yawe.
39 Nao aoēn kele kaia ii wa Samaria wengi
wamdumusa kwa'gore za uu mdumuke a'gorire,
Wani'gorera 'gore zose nadeile.
40 Nao Wasamaria wagenda kuja kwake,
wamlomba akalle mzawe: naye akakalla aho
majua maili.
41 Na wamoju sena wengi wakamdumusa
kwa 'gore zake;
42 Wakamuza mdumuke, Ndam tadumusa,
ela si kwa 'gore zako zingi: kwani tasikila isi
wēn, sena tamanya fulo kwēn uyu ni Mkizi wa
urumengu.
43 Nao kusinda majua maili akafuma aho
hatta Galilaya.
44 Kwani Isa mwēn akagamba, Tondolo
seliko andu kungi kele isanga lyake.
45 Nao agenda kuingila Galilaya, wagali-
laya wakamwika, wagenda kuona vindu vose
wadeile Yerusalem kele karamu.
46 Nao akeja sena Kana ya Galilaya,
andu wadeile meji njovi. Nao kweluo mdu
mbwaa moju, mwana wake walwala Kaper-
naum.
47 Nao agenda kusikila andu Isa weja ku-
fuma Yudea hatta Galilaya, akamjila, akam-
lomba ajike, amrigite mwana wake abowe;
kwani weluo avui na kufwa.

48 Isa akamuza, Ngera sumwona alama na
makilimbita, sumudumusa andu angi.
49 Mdu mbwaa wamuza, Bwana, ujike
mwana wangu safwe.
50 Isa amuza, Genda ngila yako; mwana
wako uo maana. Na mlume akadumusa 'gore
Isa am'gorera, nao akagalla.
51 Nao weluo akegenda, watumishi wake
wakwogana naye, wam'gorera, Mwana wako
uo maana.
52 Akawakota saa atlyoile kubowa, waka-
muza, I'gulo saa ya mfungate msuko 'gwamsi-
gile.
53 Nao tatie wamanya ni saa iyo ēn Isa
amuza, Mwana wako uo maana: Iye mwēn
akadumusa, na nyumba yake yose.
54 Ii niyo alama ya kaili adeile Isa, agenda
kufuma Yudea hatta Galilaya.

V.

1 A'ga 'gagenda kudua kukakalla karamu
ya Wayahudi; na Isa akajoka Yerusalem.
2 Nao aoēn Yerusalem, avui na mjango
'gwa ng'onzi kuwesi ndiwa, iito kele Kiebri-
ania Betesda, iwesi mijango misanu.
3 Aoēn wakalla wengi wakongo, wafwile
meso, washogori, watambazi wekedafwa meji
kunyavuro.
4 Kwani malaika akajika ijua lyake kele
ndiwa, akanyavura meji: nao kasikila meji
yanyavura uyu atlyoile kupotoka amwēn akaa-
mbochoka kele ukongo 'gwake 'gwose.

5 Nao aoēn kweluo mdu mmoju, weluo na
ukongo 'gwake miake mirongo mitatu na
miaka minane.
6 Nao Isa agenda kumwona, hung' kitembo,
akamanya wakalla luma hung', amuza, Wa-
shaia uambocholo?
7 Mdu mkongo akamuza, Bwana, siwesi
mdungi, andu meji 'gwanyavura, kuniingiza
ndiweni: nao imi nikeja, mdu mzima wapotoka
kwa imbele.
8 Isa amuza, Uka, usa ulili 'gwako, ugende.
9 Nao aoēn uu mundu akaambochoka, ake-
usa ulili 'gwake akagenda: nao u'gu msenya
'gweluo Juma.
10 Nao Wayahudi wakamuza uu waam-
bochoka, Lelo ni Juma kwanarigido kutwala
ulili 'gwako.
11 Ela iye akawauza, Uyu waniambochola,
niiye mwēn wanuza, Usa ulili 'gwako, ugende.
12 Wakamkota, Ni mundu muni akuuza,
Usa ulili 'gwako ugende?
13 Nao iye waambochoka saweni, kwani Isa
wakakuvisa, wandu wengi weluo andu alye.
14 Ko nyuma Isa amdoka hekaluni, aka-
muza, Ola, ndam waambochoka, suadea kaung'a
kaili, sujejilo ni undu 'guwasi kuisa u'go.
15 Nao uu mundu akagenda, akawauza
Wayahudi ni Isa amwambochola.
16 Nao kwa undu u'gu Wayahudi wakam-
tirira Isa, kwani adeile maundu a'ga ijua lya
Juma.
17 Ela Isa akawauza, Aba wangu wadea
hatta ilyi, namose nadea.
18 Kwa undu u'gu a'gora, Wayahudi waka-

hada kumulaga, kwani wavunjile Juma sena
wamwita Mlungu Tatie yake, iye mwēn,
akekudea iye mwēn karakara na Mlungu.
19 Nao Isa akawauza, Fulo kwēn, fulo kwēn,
namuza, Mwana mwēn sedima kudea undu
ungi, ela andu aona Aba akedea: kwani andu
adea iye, ko kwēn na Mwana wadea hung'
kwēn.
20 Kwani Aba wamshaia Mwana, amwonya
vindu vose adea iye mwēn: sena ujemwonya
vimoju kuisa ivi mushinike.
21 Kwani sa kwēn Aba wazusa wafwa,
akawakallisa moyo, ko kweni na Mwana
umkallisa moyo uu amshaia.
22 Kwani Aba setaganya mdungi, ela
wamhawa Mwana ndigi zetaganya;
23 Killa mundu amkoge Mwana: sa kwēn
wamkoga Aba. Uyu samkoga Mwana hatta
Aba amtumile siwamkoga.
24 Fulo kwēn, fulo kwēn, namuuza, uyu
asikila 'gore zangu sena wamdumusa uyu
wanitumile, niiye awesi uzima 'gwa kale na
kale, sekuja andu angi kutaganyeni, ela wafu-
mile kele kufwa, waingile kele uzima.
25 Fulo kwēn, fulo kwēn, namuuza, Saa yeja
hatta ilyēn io, wafwa wesikila lwaka lwa
Mwana wa Mlungu; nao awa wasikila wekalla
moyo.
26 Kwani sakweni Aba uo na uzima amweni
kwake, ko kwēn amhawile Mwana akalle na
uzima amweni kwake.
27 Akamhawa ndigi zedea hachi, kwani
wakalla Mwana wa mdam.
28 Sumwashinike kwa hung': kwani saa

yeja, nao wose wakalla garieni wesikila lwaka
lwake,
29 Nao wejefuma; awa wadeile kirani
kuzuka kwa uzima, na awa wadeile lagelage
kwa kuzuka kwa kutaganyo.
30 Imi mwēn sidima kudea undu 'gungi:
andu nisikila, ko kwēn nitaganya: utaganyo
'gwangu ni hachi; kwani sihada mashaio
'gangu, ela mashaio 'ga uyu anitumile.
31 Imi nika'gora kikwangu, 'gore zangu si
fulo zingi.
32 Kwanawesi mdu mmoju a'gora kwangu;
nami namanya 'gore iyo a'gora kwangu ni ya
fulo ēn.
33 Inyu mwatumile .kwa Yohanna, naye
wa'gorere ya fulo.
34 Ela 'gore nishaia imi si ya wadam wangi:
Imi nana'gora a'ga inyu muokoke.
35 Iye weluo taa iwaka, imetisa: nenyu
mwashaile kuboelo mandu machache kele
mlangazi 'gwake.
36 Ela 'gore n'nayo imi yaisa 'gore za
Yohanna: kwani kazi nahawilo ni Aba
kumalila, kazi izo zēn nidea, zinagamba kwangu,
andu natumo ni Aba.
37 Naye Aba wanitumile, wagambile kwangu.
Inyu lyingi sumsikile lwaka lwake, hatta kuona
ifwani lyake.
38 Nenyu sumuwesi 'gore zake amweni
kwenyu: kwani uu atumilo, inyu sumumdu-
musa.
39 Mwazigana matsori, kwani aoeni mwa-
gamba mwanawesi uzima 'gwa kale na kale:
na a'go 'gēn 'gagamba kwangu:

40 Nenyu sumkuja kwangu, mupate uzima.
41 Imi siusa ubwaa kwa wadam.
42 Namumanya andu sumuwesi mashaio 'ga
Mlungu amweni kwenyu.
43 Imi nejile kwa izina lya Aba, nenyu
sumunishaile, ngera mdu mzima weja kwa
izina lyake lyēn, mujemshaia.
44 Mwadimaije kudumusa, inyu muusana
ubwaa weni na weni, na ubwaa 'gwafuma
Mlungu mwēn mojori mwa'gulega?
45 Sumwagambe nijemugamba kwa Aba:
uo moju amugamba, niiye mwēn Musa, mundu
mwamlolila.
46 Ngera mwamdumusa Musa, ngomango
mwanidumusa imi; kwani wanitsorera kwangu.
47 Nao ngera sumdumusa matsori 'gake
mujedumusaije 'gore zangu?

VI.

1 A'ga 'gagenda kudua, Isa akagenda noko
chambuko cha bahari ya Galilaya, niyo bahari
ya Tiberia,
2 Na wandu wengi wakamwirima, kwani
waonile alama awadeile awa weluo wakongo.
3 Isa akajoka lu'gongoni, nao aoēn akakalla
kitembo na wairimi wake.
4 Nao Pasaka karamu ya Wayahudi yeluo
avui.
5 Isa wanula meso 'gake, waona wandu
wengi wamjila amuza Filipo, Ni hiyo ti'gule
mikate, awa walyigege?

6 Aka'gora hung' amtime: kwani iye mwēn
wamanya andu edea.
7 Filipo akamuza, Mikate ya pesa ma'gana
maili siikata kwa awa, killa mundu ause
kachache.
8 Mmoju wa wairimi wake, Andrea, wokwa-
we Simon Petro amuza.
9 Mwanake wa walume uo aha awesi mikate
misanu ya shayiri, na ngulume mbili: ela ii ni
kindu muni kwa awa wengi hung'?
10 Isa akawauza, wakallise wandu kitembo,
nao kweluo nyasi nyingi andu aho. Nao wa-
lume wakakalla kitembo, wapata ngera ma'gana
mirongo misanu.
11 Nao Isa akawata mikate; nao agenda
kukasa, akawasarira awa weluo kitembo, na
nguluma hung' kwēn, hatta wakakoja.
12 Nao wagenda ku'guta, awauza wairimi
wake, Shoeni vichache vihangalike, kindu
chingi sichila'gaie.
13 Nao wakavishoa, wakajuza vitasi ikumi
na viili kwa vichache ya mikate ya shayiri
misanu, ihangalike kwa awa welyile.
14 Nao wandu wagenda kuona alama adeile,
wakagamba, Fulo kwēn uyu ni Tondolo ukuja
urumenguni.
15 Nao Isa agenda kuona andu wagamba
wemwata kwa ndigi kumdea mzuri, akafuma
noko lu'gongoni iye mwēn keng'weri.
16 Nao igenda kukalla lumisimisi, wairimi
wakagenda baharini.
17 Wakangila chomboni, weluo kuambuka
bahari hatta Kapernaum. Na kiza chika-
kalla, na Isa wakaile kuja kwawe.

18 Nao bahari igamba kujoka kwa mbeo
ikavuma 'na nidigi.
19 Nao wagenda kuruta stadia mirongo
miili na misanu, ango mirongo mitatu, wamwona
Isa akelatila meji na lu'gulu, akeja avui na
chombo; wakangilo ni oga.
20 Iye awauza, Niimi mwēn; sumwadea
oga.
21 Nao wakashaia kumwingila chomboni:
nao aoēn chombo chabusa isanga andu wegenda.
22 Ikesho makwogano weo kimusi chambuko
cha bahari, wakaona sikwesi chombo kizima
aoēn, ela mojori, nao Isa sangilile kele chombo
na wairimi wake, ela wairimi wakagenda weke.
23 Vombo vizima vejile kufuma Tiberia
avui na andu welyile mkate nyuma ya Bwana
kukasa mkate.
24 Nao makwogano wagenda kuona andu
Isa seluo, hatta wairimi wake, wo wēn waka-
ngila kele vombo, wakeja Kapernaum, wekem-
hada Isa.
25 Nao wagenda kumwona chambuko cha
bahari, wakamuza, Rabbi, wejile nini aha?
26 Isa akawauza, Fulo kwēn, fulo kwēn,
namuuza, Mwanihada si kwa alama andu
kungi mwaonile, ela mwalyile mikate, mka-
guta.
27 Sumwadee kazi kwa chakulya chihaite,
ela dea kazi kwa chakulya chilya chikalle
hatta kwa uzima 'gwa kale na kale, icho chēn
amuhawa Mwana wa mdam: kwani iye mwēn,
Aba Mlungu amwikile alama.
28 Nao wakamuza, Ndam tideaije, kamba
tidea kazi za Mlungu?

29 Isa akawauza, ii niyo kazi za Mlungu,
mdumuse uyu atumilo naye.
30 Nao wakamuza, Ndam alama ni iyo
wadea, tione, tikudumuse, wadeaije ndam?
31 Aba wetu welyile manna kireti; sa kwēn
yatsoriro, akawahawa mikate ya mlunguni
walyige.
32 Nao Isa akawauza, Fulo kwēn, fulo kwēn,
namuuza, Si Musa ungi amuhawa mkate
'gufumile mlunguni; ela Aba wangu amuhawa
mkate 'gwa fulo 'gufumile mlunguni.
33 Kwani mkate 'gwa Mlungu ni u'gu
'gufuma mlunguni, 'guhawa urumengu uzima.
34 Nao wakamuza, Bwana, matuku 'gose
utihawe mkate u'gu.
35 Isa akawauza, Imi mwēn mkate 'gwa
uzima: uyu weja kwangu, seona njala andu
angi, naye anidumusa imi seona kau kale na
kale.
36 Ela namuuza, Mwanionile, sena mwalega
kudumusa.
37 Chose wanihawa Aba chikuja kwangu;
naye weja kwangu simgusa andu angi.
38 Kwani sifumile mlunguni kudea andu
nishaia imi, ela kudea andu ashaia iye
anitumile.
39 Nao mashaio 'gake uyu anitumile ni'go
a'ga, kele chose anihawile, sila'gaio n'kindu
chingi, ela nichizusa ijua lya kudua mbali.
40 Kwani mashaio 'ga Aba wangu ni'go a'ga,
killa mundu amwona Mwana, sena amdumusa,
apate uzima 'gwa kale na kale; nemi nijemzusa
ijua lya kudua mbali.
41 Nao Wayahudi wakamguna, kwani

wagamba, Imi mwēn mkate 'gufumile
mlunguni.
42 Wakagamba, Uyu ni Isa, mwana wa
Yusufu, tatie na mee tawamanya? ndam
vakallaije wagamba, Imi nafuma mlunguni?
43 Isa akawauza, Sumwagune weni na wēn.
44 Sikwesi mdungi udima kuja kwangu,
ngera saruto ni Aba uu anitumile: nemi
nijemzusa ijua lya kudua mbali.
45 Kwatsoriro kele Tondolo, Wose wafundiso
ni Mlungu. Killa mundu wasikila kwa Aba,
sena wafundiso, weja kwangu.
46 Mdungi samwonile Aba, ela iye mwēn
afuma kwa Mlungu, niiye wamwona Aba.
47 Fulo kwēn, fulo kwēn, namuuza, Uyu
adumusa uo na uzima 'gwa kale na kale.
48 Imi ni mkate 'gwa uzima.
49 Tatie wenyu walyile manna kireti, nao
wakafwa.
50 U'gu ni mkate 'gufuma mlunguni, mundu
alye safwe.
51 Imi nuo mkate 'guo moyo, 'gufumile
mlunguni: kasikila mundu akalya mkate
u'gu, ukalla moyo kale na kale: nao mkate
nifunya imi ni nyama yangu, nifunya kwa
uzima 'gwa urumengu.
52 Wayahudi wakasimana weni na wēn,
wakegamba, Udimaije mundu uyu kutihawa
nyama yake, tilyige?
53 Isa akawauza, Fulo kwēn, fulo kwēn,
namuuza, Ngera sumlyiga nyama yake Mwana
wa mdam, na kunwa bigati yake, sumuwesi
uzima amweni kwenyu.
54 Uyu walyige nyama yangu, wanwega

bigati yangu uo na uzima 'gwa kale na kale;
nami nijemzusa ijua lya kudua mbali.
55 Kwani nyama yangu, ni chakulya cha
fulo, na bigati yangu ni meji 'ga fulo.
56 Uyu walyige nyama yangu, wanwega
bigati yangu, wanakalla amweni kwangu, nami
amweni kwake.
57 Sa kweni Aba uo moyo wanitumile,
nami nakalla moyo kwa Aba: ko kwēn uyu
wanilya imi, naese ukalla moyo kwa imi.
58 U'gu ni mkate 'gufumile mlunguni: siko
kungi sa u'gu tatie wenyu walyile, wakafwa:
uyu walya mkate u'gu ukalla moyo kale na
kale.
59 A'ga aka'gora kele sunagogi, akefundisa
Kapernaum.
60 Wairimi wake wengi, wagenda kusikila
wakagamba, 'Gore izi zinakulile; n'ani adima
kumsikila?
61 Isa akamanya amweni kwake andu
wairimi wake waguna kwa hung', akawauza,
'Gore izo zamwasilaba?
62 Ije mkamwona Mwana wa mdam akejoka
andu kundu weluo hambiri?
63 Roho niiye ukallisa moyo, nyama sifweni
kindu chingi: 'gore izi nam'gorera, ni roho,
ni uzima.
64 Ela wamoju muaēn sumudumusa. Kwani
Isa wamanya fuma hambiri, awa siwadumusa,
na uyu mundu umfunya.
65 Akagamba, Kwa hung' namuuza, m'dungi
sedima kuja kwangu sahawo ndigi ni Aba.
66 Nao kufuma aho, wairimi wake wengi
wakauya, suwagendile naye kaili.

67 Nao Isa akawauza awa ikumi na waili,
Na inyu mujeuya?
68 Simon Petro akamuza, Bwana, timgen-
dele ani? Uwe unawesi 'gore za uzima 'gwa
kale na kale.
69 Nesi tadumusa, tikamanya kamba uwe
Mweli wa Mlungu.
70 Isa akawauza, Simi ungi nasagula inyu
ikumi na waili, na mmoju wenyu ni Shetani?
71 Aho aka'gora kwa Yuda, mwana wa
Simon Iskariota, kwani niiye ujemfunya, naye
ni mmoju wawe awa ikumi na waili.

VII.

1 Nao a'ga 'gagenda kudua, Isa akasela
Galilaya: sashaile kusela Yudea, kwani Waya-
hudi wakamhada kumulaga.
2 Nao karamu ya Wayahudi, karamu ya
mahema yeluo avui.
3 Wokwawe wakamuza, Fuma aho, genda
Yudea, wairimi wako na wose waone kazi zako
wadea.
4 Kwani sikwesi adea 'gore kwa kuvisa, naye
mwēn washaia kumanyo mwazi. Ngera wadea
'gore izi, ukuonye uwe mwēn kwa urumengu.
5 Kwani wokwawe siwamdumusa andu angi.
6 Isa akawauza, Hawa yangu sifikile jako;
ela hawa zenyu matuku 'gose.
7 Urumengu si'gudima kumumenya inyu;
ela imi 'gwanimenya, kwanile nagamba kazi
zake lagelage.

8 Gendeni inyu kele karamu: imi sigenda
jako karamu ii; kwani hawa yangu sifikile.
9 Nao agenda ku'gora a'ga, akakalla aoēn
Galilaya.
10 Nao wokwawe wagenda kele karamu,
naese akagenda, sikumanyilo ni mdungi, ela
kwa kuvisa.
11 Nao Wayahudi wakamhada kele karamu,
wakagamba Uo hiyo?
12 Nao kukakalla kuguna kungi kēn kele
makwogano kwa iye: wamoju wakagamba, Uo
mdu waloli; wamoju, Hatta, ela walagaza
wandu.
13 Mdungi sam'gorire, wakakoga Wayahudi.
14 Nao karamu igenda kufika 'gati, Isa
akajoka kele hekalu, akafundisa.
15 Wayahudi wakashinika, wakegamba,
Mdu uyu amanyaije kushoma, lyingi sasho-
meso?
16 Isa akawauza, Mafundiso 'gangu si 'gangu
'gangi, ela 'gake anitumile.
17 Kasikila mundu ashaia kudea andu ashaia
iye, ujemanya mafundiso, ngera 'gafuma kwa
Mlungu, ango na'gora kikwangu.
18 Uu a'gora 'gake 'gēn, wahada kuliko: ela
uu wahada iye anitumile alikogo, uyu ni mdu
wa fulo, nao amweni kwake sikwesi lagelage.
19 Ado si Musa ungi amuhawa sheria, sena
sikwesi mdungi kwenyu awata sheria? kudani
mwanihada kunulaga?
20 Makwogano wamuza, Unawesi Shetani:
n'ani ahada kukuulaga?
21 Isa akawauza, Nadeile kazi moju, nenyu
mwashinika.

22 Kwa hung' Musa amuhawile kuchwa
(na kuchwa si ya Musa andu kungi, ela ya tatie
wenyu;) nenyu mwamchwiga mundu ijua lya
Juma.
23 Nao mundu akechwiga ijua lya sabato,
sheria ya Musa siivunjo; mwadea hare nami,
kwani namrigita mundu akaboa ijua lya
Juma?
24 Sumwataganye kwa kuona kwēn, ela
taganyeni kwa hachi.
25 Wamoju wa Yerusalem wakagamba, Ado,
uyu siiye mwēn wamhada kumulaga?
26 Lola wa'gora mwazi, nao siwamuza kindu
chingi. Ela fulo kwēn wandu wabwaa wa-
manya uyu ni Masiya?
27 Ela isi tamanya mundu uyu andu
wafuma: kasikila Masiya weja, mdungi sa-
manya andu afuma.
28 Nao Isa akakema kele hekalu, ake-
fundisa ake'gora, Mwanimanya, sena mwama-
nya andu nafuma: sijile kwa kushaia imi
mwēn, ela uyu anitumile ni mfulo, nenyu
sumumanya.
29 Imi nammanya; kwani nafuma kwake,
naye mwēn wanituma.
30 Nao wakahada kumwata: ela mdungi
samwatile na mkono, kwani hawa yake
siifikile.
31 Kele makwogano, wengi wakamdumusa;
nao wakagamba. Kasikila Masiya weja, ujedea
alama kuisa izi adeile uu mundu?
32 Mafarisayo wakasikila makwogano wake-
guna a'ga kwake; nao wakohani wabwaa na
Mafarisayo wakatuma wandu kumwata.

33 Isa akagamba, Kusinda kachache nuo
kwenyu, sena nagenda kwa uyu anitumile.
34 Mujenihada, ela sumuniona andu angi:
nao andu nuo, sumudima kuja.
35 Wayahudi wakagamba weni na wēn,
Ugenda hiyo mundu uyu kamba sitamwone?
Ugenda kwa Waheleni wasagilosagilo ku-
fundisa Waheleni?
36 Ni kimuni ichi wa'gora, Mujenihada,
ela sumuniona: nao andu nuo, sumudima
kuja?
37 Nao ijua lya mbali, ijua ibwaa lya kara-
mu, Isa akakalla kimusi akakema akegamba,
Ngera mdungi uo na kau, seje kwangu, anwe.
38 Uyu anidumusa imi, sa kwēn matsori
'gagamba, kele kifu chake 'gefuma meta ya
meji 'ga uzima.
39 Ilyi wa'gora hung', wa'gora kwa Roho,
uu amdumusa ahawo: kwani Roho wakaile
kufunyo; kwani Isa salikilo jako.
40 Nao wamoju wa makwogano, wagenda
kusikila ma'goro a'ga, wakagamba, iyo ni fulo
kwēn Tondolo.
41 Wamoju wakagamba, Uyu Masiya.
Wamoju wakagamba Kimuni, Masiya ufuma
Galilaya?
42 Ado, matsori si'gagambile Masiya ufuma
kele mbeyu ya Daudi, na Bethelehem, muzi
andu Daudi weluo?
43 Nao kukakalla na kuisana kele makwo-
gano kwake.
44 Wamoju wegamba wemwata, ela mdungi
samwatile na mikono.
45 Nao walye wandu wakeja kwa Wakohani

wabwaa, na Mafarisayo; nao wakawauza,
Kudani sumwamletile?
46 Walye wandu wakagamba, Lyingi sa'-
gorire mundu sa uyu.
47 Nao Mafarisayo wakawauza, Na inyose
mwala'gaia?
48 Kwesi mdu mbwaa ungi amdumusa,
ango ya Mafarisayo ungi?
49 Ela makwogano a'ga, siwamanya sheria,
wanakelile.
50 Nikudemo (uyu amjile ko imbele naye
ni moju wawe) awauza,
51 Ado sheria yetu itaganya mundu, jako
imsikile, imanye andu adea?
52 Nao wakamuza, Naose wafuma Galilaya?
Zigane, uone sikwesi Tondolo afuma Galilaya.
53 Nao wakagenda killa mundu kwake.

VIII.

1 Nao Isa akagenda lu'gongo lwa Zeituni.
2 Na ikesho kiro akaingila kele hekalu, na
wandu wakamjila; naye akakalla kitembo
akawafundisa.
3 Watsori na Mafarisayo wamleta mdumuke
awatilo akezinga; nao wagenda kumwika
'gati,
4 Wamuza, Mfundi, uyu muke wawatilo
kele kuzinga, akezinga kwēn.
5 Ndam kele sheria Musa wauza timkumbile
mawe mundu sa uyu: ai uwe wagambiaje
kwake?

6 Nao waka'gora hung' wekemtima, wapate
kumzigiria. Ela Isa akadamika, akatsora
msangeni na chala chake.
7 Nao watula kumkota akauka, akawauza,
Uyu sawesi kaung'a kwenyu, samkumbile iwe
lya hambiri.
8 Sena akadamika akatsora msangeni na
chala chake.
9 Nao awa, wagenda kusikila, wakafuma
moju moju, wakatlyoa na mbwaa, hatta kwa
mchache; nao Isa akasigo keng'weri na uu
muke, alye andu weluo,'gati.
10 Nao Isa akauka, akamuza, Mdumuke,
weo hiyo awa wa'gora kwako? Mdungi
sakutaganya?
11 Akagamba, Sikwesi mdungi Bwana.
Nao Isa akagamba, Hatta imi sikutaganya;
gala: ukatula suwadee kaung'a kaili.
12 Nao Isa akawauza sena, akegamba, Imi
mlangazi 'gwa urumengu: uyu waniirima imi,
segenda na kiza andu angi, ela ujepata
mlangazi 'gwa uzima.
13 Mafarisayo wakamuza, Uwe wakugamba
uwe mwēn, na 'gore zako si fulo zingi.
14 Isa akawauza, Hatta ngera nakugamba
imi mwēn, 'gore zangu fulo; kwani namanya
andu nafumile, na andu nigenda nakumanya;
ela inyu sumumanya andu nafuma, hatta andu
nigenda.
15 Inyu mwataganya kwa nyama; Imi
simtaganya mdungi.
16 Kwenyi, nikataganya, kutaganyo kwangu
ni fulo; kwani sikalla keng'weri, ela imi na
Aba wanitumile.

17 Sena kele sheria zenyu kwatsoriro, 'gore
za wandu waili ni fulo.
18 Ni imi nakugamba imi mwēn, na Aba
wanitumile naese wa'gora kwangu.
19 Nao wakamuza, Tatio uoiyo? Isa aka-
gamba, Sumunimanya imi hatta Aba; ndaa
mwanimanyile imi, ngumacha mwammanya
Aba naese.
20 Mateto a'ga aka'gora kele andu kukalla
mali, akefundisa kele msikiti: na mdungi
samwatile; kwani hawa yake sifikile jako.
21 Nao akawauza kaili, Imi nagenda,
nenyu mujenihada, sena mujefwa kele kaung'a
zenyu: audu nigenda imi, sumudima kuja.
22 Wayahudi wakagamba, Wejekuulaga
iye mwēn? akegamba, Andu nigenda imi,
sumudima kuja?
23 Akawauza, Inyu mwakalla wa isi, imi
nakalla wa lu'gulu: inyu mwakalla wa
urumengu u'gu; imi si wa urumengu u'gu
andu angi.
24 Namuuzaije, mufwiga kele kaung'a
zenyu: ngera sumudumusa ni imi, mufwiga
kele kaung'a zenyu.
25 Nao wakamuza, Nu ani? Isa akawauza,
Cho chēn namuuza ko hambiri.
26 Nuo na mengi ku'gora, na kutaganya
kwenyu: iye anitumile ni mfulo: na a'ga
nasikila kwake, 'go 'gen na'guuza urumengu.
27 Nao siwamanyile kamba wam'gora Aba.
28 Nao Isa akawauza, Kasikila mwamnula
Mwana wa Mdam, niko mujemanya ni imi,
nemi sidea kindu chingi kwa chongo changu,
ela sa kwēn Aba wanifundisa na'gora hung.

29 Iye anitumile uo kwangu; sanisigile
keng'weri andu kungi; kwani nadea majua
'gose maundu 'gamboela.
30 Nao ake'gora hung', wengi waka-
mdumusa.
31 Nao Isa akawauza awa Wayahudi wamdu-
musa, Inyu ngera mkakalla kele 'gore yangu,
mwakalla wairimi wangu wa fulo;
32 Nenyu mujemanya fulo, na fulo ijemudea
wandu wa kufuma usunyini.
33 Wakamuza, Isi takalla mbeyu wa Ibra-
himu, na lying siteluo wasunyi wa mdungi:
wagambaije, Mujedeo wandu wa kufuma
usunyini?
34 Isa akawauza, Fulo kwēn, fulo kwēn,
namuuza, Killa mundu wadea kaung'a ni
msunyi wa kaung'a.
35 Msunyi sekalla nyumba majua 'gose
andu angi: ela mwana wanakalla majua
'gose.
36 Nao mwana akamufunya usunyini,
mujekalla wa kufuma usunyini kamare.
37 Namanya kamba muo mbeyu ya Ibra-
himu; sena mwahada kunula'ga, kwani 'gore
yangu siwesi ngila yaloli amweni kwenyu.
38 Na'gora a'ga naonile kwa Aba wangu:
nenyu mwadea a'ga mwasikila kwa tatie yenyu.
39 Wakamuza, Aba wetu ni Ibrahimu. Isa
akawauza, Ngera mwakalla wana wa Ibrahimu,
ngumango mwadea kazi ya Ibrahimu.
40 Ela mwahada kunulaga, ni mundu am'go-
rera fulo, andu nasikila kwa Mlungu: hung'
sadeile Ibrahimu.
41 Inyu mwadea kazi za tatie yenyu. Waka-

muza, Isi stivelo kwa kuzinga: tanawesi Aba
mmoju, Mlungu.
42 Isa akawauza, Ngera Mlungu ni Tatie
yenyu, ngomango mwanishaia imi: kwani nafu-
mile sena nafuma kwa Mlungu; hatta sijile
kwa chongo changu; niiye mwēn wanitumile.
43 Kudani sumumanya mateto 'gangu?
kwani sumudima kusikila 'gore yangu.
44 Inyu muo wa tatie yenyu shetani, na
tamaa za tatie yenyu mwashaia kudea. Iye
mula'gi kufuma hambiri ko kale, sena semanya
kele fulo, kwani sikwesi fulo amweni kwake.
Iye aka'gora ndimi, wa'gora kikwake: kwani
mndimi, na tatie wa ndimi.
45 Nami ilyi na'gora sumunidumusa.
46 N'ani kwenyu wanionya nawesi kaung'a?
nika'gora fulo, kudani sumunidumusa?
47 Uyu wakalla wa Mlungu wasikila 'gore
za Mlungu, kwa hung' sumusikila, kwani sumuo
wa Mlungu kungi.
48 Wayahudi wakamuza, Sita'gora kirani,
uwe Msamaria, unawesi shetani?
49 Isa akagamba, Siwesi shetani; ela nam-
koga Aba wangu, nenyu sumwanikoga imi.
50 Imi mwēn sihada kuliko andu kungi:
ela uo moju wahada, sena wataganya.
51 Fulo kwēn, fulo kwēn, namuuza, Kasikila
mundu awata 'gore zangu, lyingi seona kifwa.
52 Wayahudi wakamuza, Ndam tamanya
unawesi shetani; Ibrahimu wafwa, na Tondolo;
nawe wagamba Kasikila mundu wawata'gore
zangu, lyingi seona kifwa.
53 Uwe mbwaa kuisa aba wetu Ibrahimu
wafwile? na Tondolo wafwile.

54 Wakugamba nuani? Isa akagamba, Imi
nikakulika imi wēn, kulika kwangu sikindu
chingi? Aba mwēn niiye wanilika nenyu
mwagamba ni Mlungu wenu.
55 Nenyu sumumweni; ela imi nammanya;
nemi nikagamba simmanya, nendekalla mndi-
mi sa inyu: nammanya, nawata 'gore zake.
56 Tatie yenyu Ibrahimu akaboelo kuona
ijua lyangu; akaona akaboelo.
57 Wayahudi wakamuza, Uwe sufikile mi-
aka mirongo misanu, sena wamwona Ibrahimu?
58 Isa akawauza, Fulo kwēn, fulo kwēn,
namuuza, hambiri ya kukalla Ibrahimu, imi
nuo.
59 Nao wakashoa mawe kumkumbila: ela
Isa akakuvisa, akafuma hekaluni.

IX.

1 Nao agenda akeita, akamwona mundu
wafwile meso, kufuma kuvalo kwake.
2 Wairimi wake wakamkota, wekegamba,
Rabbi, n'ani akosile, uu mundu ango wavazi
wake, avelo hung' wafwile meso?
3 Isa akagamba, Sakosile mundu uyu, hatta
wavazi wake: ela kazi ya Mlungu zioneke
kwake.
4 Isi hatta tidea kazi zake uyu anitumile,
iketula msenya: kwani kiro cheja, na mdungi
sedea kazi.
5 Imi nikakalla urumenguni, nuo mlangazi
'gwa urumengu.
6 Nao agenda ku'gora hung', akachwila

mate msangeni, akarua nganda na mate, akavila
meso 'gake na nganda.
7 Akamuza, Genda, uoge kele ndiwa ya
Siloam (chausa chake Kutumo). Nao aka-
genda, akaoga, akauya, akeona.
8 Nao awa wakezana avui na awa wammanya
ko hambiri andu wakalla mlombi, wakagamba,
Ado, uyu si iye weluo akelomba?
9 Wamoju wakagamba, Niiye mwēn: wamoju
wakagamba, Hatta, ela wafwanana naye: iye
akagamba, Ni imi mwēn.
10 Nao wakamuza, 'Gafunguloije meso'gako?
11 Akagamba, Uu mundu aito Isa wadeile
nganda, akavila meso 'gangu, akanuza, Genda
Siloam, uoge: nami nkagenda, nkaoga, nika-
pata kuona.
12 Nao wakamuza, Uo hiyo? akagamba,
Simanya.
13 Nao wamleta kwa Mafarisayo uyu weluo
wafwile meso.
14 Nao kweluo Msenya 'gwa Juma ijua ilyi
Isa adeile nganda, akamfungula meso 'gake.
15 Nao Mafarisayo wakamkota kaili andu
wapatile kuona. Akawauza, wanivila meso
'gangu na nganda, nemi nkaoga, ndam naona.
16 Wamoju wa Mafarisayo wakagamba,
Mdu uyu safumile kwa Mlungu andu angi,
kwani walega kuwata Msenya 'gwa Juma.
Wamoju wakagamba, Udimaije mundu awesi
kaung'a kudea alama hung'? Nao wakasimana
weni na wēn.
17 Wamuza mdu wafwile meso sena, Uwe
wamgambaije, andu akufungule meso 'gako?
Naye akagamba, n'Tondolo.

18 Nao Wayahudi siwamdumusa andu
weluo 'wafwile meso, akapata kuona, hatta wa-
kawaita wavazi wake uu mundu wapatile
kuona.
19 Wakamkota sena, Ado, ni mwana wenyu,
uyu mugamba wavalilo wafwile meso? Ndam
wapataije kuona?
20 Wavazi wake wakagamba, Tamanya uyu
ni mwana wetu, sena wavalilo wafwile meso:
21 Ela andu wapatile kuona sitiweni; hatta
uyu amfungule meso 'gake, sitiweni; mkote;
mdu mlanzi; uje'gora iye mwēn.
22 Hung' waka'gora wavazi wake, kwani
wakakoga Wayahudi: kwani Wayahudi wa-
gambile, kasikila mdungi wam'gora kukalla
Masiya, aguso kele sunagogi.
23 Niko wavazi wake wakagamba, wakalla
mdu mlanzi; mkote.
24 Nao wakamwita kaili uu wavalilo waf-
wile meso, wakamuza, Mhawe Mlungu ubwaa:
tamanya mdu uyu mkaung'a.
25 Naye akagamba, Ngera wakalla mka-
ung'a, simanya; undu 'gumoju namanya, andu
neluo nifwile meso, ndam naona.
26 Nao wakamuza, Akudeileije? Akufun-
gulaije meso 'gako?
27 Iye akagamba, Namalile kumu'gorera,
nenyu sumusikila: kudani mwashaia kusikila
kaili? nenyu nyose mukalle wairimi wake?
28 Nao wakamseka, wakagamba, Uwe mwi-
rimi wake; isi takalla wairimi wa Musa.
29 Tamanya andu Mlungu wa'gorire na
Musa: ela mdu uyu, sitiweni andu wafuma.
30 Uu mundu akawauza, Kudani, si tambo

ii, sumumanya andu afuma, naye wauifungula
meso 'gangu.
31 Tamanya Mlungu sasikila wakaung'a:
ela kasikila mdungi wakalla mlombi Mlungu,
akadea andu ashaia Mlungu, wamsikila.
32 Kulyoa urumengu na ilyi, lyingi sikusi-
kilo mundu kufungula meso 'ga mundu avalilo
wafwile meso.
33 Ngera uu mundu safuma kwa Mlungu,
sedima kudea undu 'gungi.
34 Nao wakamuza, Uwe wavalilo kamare
kele kaung'a, nawe watifundisa isi? Nao wa-
kamgusa.
35 Isa akasikila andu wamgusile; akam-
wona, akamuza, ola, uwe wamdumusa Mwana
wa Mlungu?
36 Iye akagamba, N'ani Bwana, nimdu-
muse?
37 Isa akamuza, Wamwonile, naye niiye
mwēn wa'gora nawe.
38 Akagamba, Bwana, nadumusa. Akam-
tasa.
39 Isa akagamba, Kwa kutaganya nejile
urumengu u'gu, awa wakalla siwaona, waone;
na awa wakalla waona, wafwe meso.
40 Awa Mafarisayo wekezana naye wakasi-
kila 'gore izo, wakamuza, Na tose tafwa
mesoba?
41 Isa akawauza, Ngera mwafwile meso,
ngomango sumuwesi kaung'a: ndam mwa-
gamba, taona: kaung'a zenyu zatula.

X.

1 Fulo kwēn, fulo kwēn, namuuza Uyu
saingile uranoni 'gwa ngonzi kele mjango, ela
wajoka andu kuzima, niiye kiting'a na mwiwi.
2 Uyu aingile kele mjango ni mlisa 'gwa
ng'onzi.
3 Mdafwarire mjango umrugurira; na
mg'onzi wasikila lwaka lwake; naye waziita
ng'onzi zake zēn kwa izina, wazilongoza shi-
'gati.
4 Naye kasikila wazifunya ng'onzi zake
zēn, wazikayaya, na ng'onzi zamwirima nyuma:
kwani wamanya lwaka lwake.
5 Mgeni sizimwirima, ela zimkimbila: kwani
siziweni lwaka lwa wageni.
6 Ikataniso ii Isa akawa'gorera: ela andu
kungi watambula 'gore awa'gorera, nikotuu.
7 Nao Isa akawauza kaili, Fulo kwēn, fulo
kwēn, namuuza, Imi mjango 'gwa ng'onzi.
8 Wose wejile hambiri kwangu viting'a na
waiwi: ela ng'onzi siziwasikile.
9 Imi mjango: kwangu kasikila mdungi
waingila, uokoka, uingila, ufuma, uona malisa.
10 Kiting'a weja aiwe, aula'ge, ahaitise:
imi nijile wapate uzima, na wapate henga.
11 Imi mlisa waloli; mlisa waloli ufunya
roho yake kwa ng'onzi.
12 Iye wa mafumgu, si mlisa ungi, na ng'onzi
si zake zingi, akaona maiza weja, wasiga ng'-
onzi, wakimbila, na maiza waziwata, wazisagisa.
13 Wakimbila kwani ni mdu wa mafungu,
sazimanya ng'onzi.

14 Imi mlisa waloli: nazimanya zangu,
nazo zanimanya.
15 Sa kweni Aba wanimanya, nami namm-
anya Aba; nafunya roho yangu kwa ng'-
onzi.
16 Na ng'onzi zimoju nanawesi, wa urano
uzima: nao sena hatta nizileta, nazo zijesikila
lwaka lwangu, nazo zijekalla urano 'gumoju,
na mlisa mmoju.
17 Kwa hung' Aba wanishaia, kwani nafunya
roho yangu, niiuse sena.
18 Sikwesi mdungi wanisoka, ela nafunya
imi mwēn, kwa kushaia kwēn. Nanawesi
ndigi za kufunya, nanawesi ndigi za kuusa
sena; 'gore ii nahawilo ni Aba wangu.
19 Nao kukakalla kuisana weni na weni
kwa 'gore izo.
20 Wengi wakagamba, Anawesi shetani,
awesi mutu; kudani mwamsikila?
21 Wamoju wakagamba, 'Gore izi si 'gore
zingi za mundu awesi shetani. Shetani adima
kumfungula meso za mundu wafwile meso?
22 Nao ikakalla karamu ya kuika msikiti
kwa Mlungu Yerusalem: kweluo ishika.
23 Isa akesela hekaluni, mjangoni 'gwa
Solomon.
24 Nao Wayahudi wakamtindirira, waka-
muza, Utitambula nini? Ngera uwe Masiya,
ti'gorere kirani.
25 Isa akagamba, Namu'gorera, nenyu
sumudumusa: kazi nidea kwa izina lya Aba,
za'gora kwangu.
26 Ela sumudumusa, kwani sumkalla
ng'onzi zangu andu angi.

27 Ng'onzi zangu zasikila lwaka lwangu,
nami nazimanya, nao zaniirima.
28 Nami nawahawa uzima 'gwa kale na
kale: na lyingi siwehaita, hatta sikwesi
mdungi unisoka kele mkono 'gwangu.
29 Aba wangu, wanihawile, ni mbwaa kuisa
wose; mdungi sedima kumsoka kele mkono
'gwa Aba.
30 Imi na Aba ni moju.
31 Wayahudi wakashoa mawe sena wa-
mkumbile.
32 Isa akawauza, Kazi zaloli nyingi na-
muuza kwa Aba, n'zio mwanikumbile mawe?
33 Wayahudi wakamuza, Kwa kazi yaloli
sitikukumbile mawe andu angi, ela kwa
ulagelage, kwani uwe mdam wakudeile uu
mwēn Mlungu.
34 Isa akawauza, Ado, siitsoriro kele sheria
zenyu, nagambile, Inyu muo milumgu?
35 Ai ndam, akawaita milungu awa wejilo
ni'gore ya Mlungu, na matsori 'ga Mlungu
si'gadima kuvunjo:
36 Ai uyu aikilo, atumilo urumenguni ni
Aba, inyu mwagamba Wa'gora lagelage;
kwani nagambile, Imi Mwana wa Mlungu?
37 Ngera sadea kazi za Aba wangu, sigeni
kunidumusa.
38 Ela ngera nazidea, hatta mwalega kunidu-
musa imi, dumuse kazi zēn: mumanye, muweni
andu Aba uo amweni kwangu, nami, nuo
amweni kwa Aba.
39 Wakahada sena kumwata: naye aka-
fuma kele mikono yawe.
40 Nao akagenda noko sena chambuko cha

Yarden, andu Yohanna weluo akebatiza ha-
mbiri; nao akakalla aho.
41 Na wengi wakamjila; wakagamba, Yo-
hanna sadeile alama ingi; ela 'gore zose
agambile Yohanna kele mundu uyu ni fulo
kwēn.
42 Na wengi wakamdumusa aoēn.

XI.

1 Na mdu mmoju aito Lazaro wa Betania,
kaia kwa Mariam na wokwawe Martha, weluo
mkongo.
2 (Ni uyu Mariam amtilile Bwana mavuta,
akaongula magulu 'gwake na sisiri zake, ni
Lazaro wokwawe weluo mkongo.)
3 Nao awa wokwawe wakatuma kwake
ku'gora, Bwana, lola uyu wamshaile uo
mkongo.
4 Nao Isa agenda kusikila, akagamba,
Ukongo u'gu si 'gwa kufwa andu angi, ela
kwa ubwaa 'gwa Mlungu, Mwana wa Mlungu
apate kuliko na'go.
5 Nao Isa akamshaia Martha, na wokwawe,
na Lazaro.
6 Nao agenda kusikila, andu weluo mkongo,
akasinda mandu maili andu kwēn weluo.
7 Nao ko nyuma awauza wairimi wake,
Tigende Uyahudi sena.
8 Wairimi wamuza, Rabbi, Wayahudi nda-
kwēn wegamba wekukumbila mawe; nawe
wagenda aoēn sena?
9 Isa akagamba, Ado, ijua moju sikudea saa

ikumi na mbili? Kasikila mundu wagenda
na msenya, sa'gwa andu kungi, kwani waona
mlangazi 'gwa urumengu u'gu.
10 Kasikila mundu wagenda na kiro,
wa'gwa, kwani mlangazi si'guo kwake.
11 Izi 'gore aka'gora: nao nyuma awauza,
Mgeni wetu Lazaro watungura; ela nagenda,
nimukise kele haring'a.
12 Wairimi wakamuza, Bwana, ngera watungura, ukilaga.
13 Nao Isa wa'gorire kifwa chake: ela awa
wakagamba wa'gora kuzumua kwa haring'a.
14 Nao Isa akawauza kirani, Lazaro wafwa.
15 Nami naboelo kwa undu 'gwenyu andu
seluo, inyu mupate kudumusa; elama, tigende
kwake.
16 Nao Thoma aito Didimo, akawauza
wairimi mbawe, Tigende tose, tifwe naye.
17 Nao Isa akeja, akadoka wasindile kineni
mandu mane.
18 Na Betania yeluo avui na Yerusalem,
mastadia ikumi na sanu.
19 Wayahudi wengi wejile kwa Martha na
Mariam, kuwatsarusa ngolo kwa wokwawe.
20 Nao Martha agenda kusikila Isa weja,
akammara: ela Mariam akakalla nyumba.
21 Nao Martha akamuza Isa, Bwana ndaa
weluo aha, ngomacha safwile wokwetu.
22 Hatta ilyi namanya, ichi chose walomba
kwa Mlungu, Mlungu ukuhawa.
23 Isa amuza, Wokwenyu ujezuka sena.
24 Martha amuza, Namanya uzuka sena,
kele kuzuka, ijua lya kudua mbali.
25 Isa akamuza, Imi mwēn ni kuzuka na

uzima: uyu anidumusa hatta kwanafwa, ukalla
moyo:
26 Naye akalla moyo, akanidumusa imi,
lyingi sefwiga. Wadumusa hung'?
27 Akamuza, Ee Bwana: nadumusa uwe
kukalla Mwana wa Mlungu, iye weja urumen-
guni.
28 Nao agenda ku'gora hung', akagenda
ngila yake, akamwita Mariam wokwawe kwa
kiviso, akegamba, Mfundi weja akuita.
29 Naye agenda kusikila, akauka shwoshwo,
akamgendela.
30 Nao Isa wakaile kuingila kaia, watula
andu kwēn Martha amkwoganila.
31 Nao Wayahudi wekezana naye nyumba
kwēn, wekemtsarusa, wagenda kumwona
Mariam, andu wauka shwoshwo, akafuma,
wakamwirima, wakagamba, Wagenda garieni
alile aho.
32 Nao Mariam, agenda kubusa andu Isa
weluo, akamwona, akamgwila magulu; akemuza,
Bwana, ndaa weluo aha, ngomacha wokwetu
safwile.
33 Nao Isa agenda kumwona andu walila,
na Wayahudi wekelila wekezana naye, akakema
na roho, akahariso, akagamba,
34 Mwamwikile hiyo? Wamuza, Bwana,
njuu uone.
35 Isa akalila na mbori.
36 Wayahudi wakagamba, Lola andu wam-
shaile!
37 Wamoju wakagamba, Ado, mdu uyu
wafungula meso 'ga mdu wafwile meso, sedima
kumlega mdu uyu safwe?

38 Nao Isa sena akakema na roho akeja
garieni. Nayo yeluo mbanga, na iwe lyika-
rugara.
39 Isa agamba, Funyeni iwe. Martha, wok-
wawe uu mundu wafwile, amuza, Bwana, uu
luma ulu wavunja : kwani wafwile mandu mane.
40 Isa amuza, Siku'gorera, ngera wadumusa,
uona ubwaa 'gwa Mlungu?
41 Nao wakafunya iwe. Isa akainula meso
'gake, akagamba, Aba nakulika, wanisikila.
42 Namanya andu wanisikila majua 'gose:
ela kwa awa wandu wakalla aha, nagambile,
wadumuse andu uwe wanitumile.
43 Nao agenda ku'gora, akakema na lwaka
lubwaa, Lazaro, njuu aha.
44 Naye wafwile akafuma, afungilo mikono
na magulu na nguo za kuzika; na ushu 'gake
'gukafungo na mrafu. Isa awauza, Mfunguleni,
msige agende.
45 Nao Wayahudi wengi, awa wejile kwa
Mariam, wekeona andu adeile wakamdumusa.
46 Wamoju wakagenda kwa Mafarisayo,
wakawa'gorera vose adeile Isa.
47 Nao wakohani wabwaa, na Mafarisayo
wakakwoganya mlandu, wakagamba, Tadea
nini? kwani uu mundu wadea alama nyingi.
48 Tikamsiga, wandu wose wemdumusa; na
Warumi wekuja wetisoka andu kwetu na mbari
yetu.
49 Mdu mmoju wawe, Kaiafa, mkohani
mbwaa mwaka u'gu, akawauza, Inyu sumum-
anya kindu chingi,
50 Hatta sumutala andu sutti mdu mmoju
afwe kwa wandu, sihaite mbari uzima.

51 Nao sa'gorire hung' kwa chongo chake:
ngomacha wakalla mkohani mbwaa mwaka
u'gu, akagamba andu Isa ufwiga kwa mbari;
52 Sena sefwiga kwa ii mbari mojori tu, ela
akwoganye wana wa Mlungu wasagilosagilo,
wakalle mojori.
53 Nao fuma u'gu msenya wakadea njama
wamula'ge.
54 Nao Isa akasiga sasela mwazi kele Waya-
hudi, akafuma aho akagenda isanga imoju avui
na kireti, iito Efraim; nao aoēn akasinda na
wairimi wake,
55 Nao Pasaka ya Wayahudi yeluo avui:
na wengi wakajoka Yerusalem kufuma
masanga ya mbali mbali hambiri ya Pasaka,
wakuelese wowēn.
56 Nao wakamhada Isa, waka'gora weni
na wēn, aoen wekekalla kele hekalu, Mwagam-
baije? Sekuja karamu?
57 Nao wakohani wabwaa, na Mafarisayo,
wagambile, Ati, ngera mundu amanya andu eo,
a'gore, wamwate.

XII.

1 Nao Isa, majua matandatu hambiri yakufika
Pasaka, weja Betania, andu Lazaro weluo, uu
azusilo kele wafwa ni Isa.
2 Nao wakamdeila kilalilo: na Martha
akadafwarira; na Lazaro wakalla mezeni naye.
3 Mariam akawata ratili moju ya mavuta
'ga sipikinadi, ikulile zogori, akamvila magulu

'ga Isa, akawagila magulu 'gake na sisiri yake;
na nyumba ikajula mruki 'gwa mavuta.
4 Yuda Iskariota, mmoju wa wairimi wake,
uyu umfunya, wagamba,
5 Kudani a'go mavuta satagilo kwa pesa
magana matatu, wahawo wakiwa?
6 Naye wa'gora hung', ela kutala wakiwa,
setala andu angi; ela kwa kukalla kiting'a, na
kumanzira kikuchu, akausa kindu chikumbilo
aoēn.
7 Nao Isa akagamba, Msige, adee hung'
kwa kuzika kwangu.
8 Kwani wakiwa mwanawesi majua 'gose
kwenyu; ela imi sumuniwesi majua 'gose.
9 Wandu wengi wa Wayahudi weluo aoēn:
nao siwejile kumwona Isa tu, ela wamwone
Lazaro azusilo kele kifwa.
10 Nao wakohani wabwaa wakadea njama,
wamula'ge Lazaro naese:
11 Kwani kwa iye Wayahudi wengi waka-
genda, wakamdumusa Isa.
12 Nao ikesho, makwogano mengi, awa
wejile kwa karamu, wagenda kusikila Isa
ukuja Yerusalem.
13 Wakawata mbandi za miiti, wakagenda
kummara, wakalila Hosana! Wabarikio iye
weja kwa izina lya Bwana, iye mwēn Mzuri wa
Israeli.
14 Nao Isa, akamdoka mwana wa mchungu,
akajoka mgongo: sa kweni yatsoriro.
15 Suadea oga, mchana wa Sayun: lola,
Mzuri wako weja wakalla kele mwana wa
mchungu.
16 Nao undu u'gu wairimi wake siwaman-

yile jako: ela Isa agenda ku'ngila ubwaa, niko wejilekumbuka andu vatsoriro kwake, sena andu wamdeile undu u'gu.

17 Nao awa wandu wekezana naye, ere wamwita Lazaro garieni akamzusa kele kifwa, waka'gora.

18 Kwa undu u'gu makwogano wakagenda kummara, kwani wasikile wadeile alama ii.

19 Nao Mafarisayo waka'gora weni na wēn, Lola andu sumudea 'gore ingi, ola urumengu wose wamwirima.

20 Nao aoēn weluo Waheleni wamoju wagendile kuvoya kele karamu:

21 Nao awa wekeja kwa Filipo, uyu wa Bethsaida wa Galilaya, wakamkota, wekegamba, M'gosi, tashaia timwone Isa.

22 Filipo weja akam'gorera Andrea; na Andrea weja na Filipo, nao wamuza Isa.

23 Nao Isa awauza akegamba, Saa yeja na Mwana wa mdam uliko.

24 Fulo kwēn, fulo kwēn, mbeyu wa ngano, ngera sipotoke msangeni ikafwa, yendekalla eke keng'weri; kasikila yafwa, yafunya mavalo mengi.

25 Uyu ushaia roho yake, uilagaisa; naye aimenya roho yake aha urumenguni, ujeihasisa hatta uzima 'gwa kale na kale.

26 Ngera mdungi unitumike, saniirime, nao andu kungi nuo imi, andu kwēn mtumishi wangu ukalla: kasikila mdungi wanitumike, Aba wangu umdeila ishima.

27 Ndam roho yangu inaharare: ela nigambaije? Aba, nikize kele saa ii: kwani kwa undu u'gu nijile kwa saa ii.

28 Aba lyilike izina lyako. Na lukeja
lwaka fuma mlunguni, lukegamba, Namalila
kulyilika, sena nilyilika kaili.
29 Nao makwogano wakalusikila, waka-
gamba, Ni mrurumo: wamoju wakagamba,
Malaika wa'gora naye.
30 Isa akagamba, Lwaka ulu silujile kwa
undu 'gwangu, ela kwa undu 'gwenyu.
31 Ndam kutaganyo kwa urumengu u'gu
kwakalla: ndam mbwaa wa urumengu u'gu
utaganyo.
32 Nami nikajoso kele msanga na lu'gulu
niruta wandu wose kwangu.
33 Nao aka'gora hung' imanyikane andu
kifwa chake chikuja.
34 Makwogano wakamuza, Tasikila kele
sheria, andu Masiya watula majua 'gose:
ndam wagambaije, Mwana wa mdam sutti ajoso?
N'ani uu Mwana wa mdam?
35 Nao Isa akawauza, Kachache, mlangazi
'guo amweni kwenyu, gendeni mkekalla na
mlangazi, kiza sichimudoka, uyu wagenda kele
kiza samanya andu wagenda.
36 Ilyi muona mlangazi, mdumuse mlangazi,
mukalle wana wa mlangazi. 'Gore izi aka-
'gora Isa, nao akagenda akakuvisa kwawe.
37 Alama nyingi wadeile kwawe, sena waka-
lega kumdumusa.
38 'Gore ya Isaya Tondolo itimike andu
wa'gora, Bwana, n'ani adumusa 'gore zetu?
Kwa mdu muni mkono 'gwa Bwana 'gwa-
manyiso?
39 Kwa hung' siwedima kudumusa, kwani
Isaya wagamba sena,

40 Wafungile meso 'gawe, wakulisa ngolo
yawe: siwaone na meso 'gawe, siwatambule na
ngolo yawe, wagaluke niwaboese.
41 A'go wa'gora Isaya kwani wa'guọnile
ubwaa wake; aka'gora uvoro 'gwake.
42 Nao wandu wabwaa wengi wakamdu-
musa; ela wakogile Mafarisayo nao sawa'gorire,
siwaguso kele sunagogi.
43 Kwani washaia kuliko ni wandu kuisa
kuliko ni Mlungu.
44 Nao Isa akakema, akagamba, Uyu wa-
nidumusa imi, si imi unyi wanidumusa, ela iye
wanitumile.
45 Naye waniona imi wamwona uyu anitu-
mile.
46 Imi neja mlangazi urumenguni, uyu
unidumusa imi sakalle kele kiza.
47 Nao kadoka mdungi wasikila 'gore
zangu, naye walega kuziwata, imi simtaganya:
kwani sijile andu angi kutaganya urumengu,
ela ni'gukize urumengu.
48 Uyu wanilega imi, sawata'gore zangu,
uo naye amtaganye: 'gore ii ni'gora, ni iyoyēn
imtaganya ijua lya kudua mbali.
49 Kwani si'gora kikwangu; ela uyu Aba
wanitumile, ni iye wanuza andu ni'gora.
50 Nemi namanya 'gore yake ni uzima
'gwa kale na kale: 'gore izo ni'gora, sa kwēn
uyu Aba wani'gorera, n'zo zēn na'gora.

XIII.

1 Nao hambiri ya karamu ya Pasaka, Isa
amanya saa yake yeja afume urumengu u'gu,
agende noko kwa uyu Aba, agenda kushaia
wake, awa weo kele urumengu, akatula kuwa-
shaia hatta kudua.
2 Wekelyakilalilo,Shetani agendakukumba
Yuda Iskariota mwana wa Simon, ngolo ya
kumfunya;
3 Isa amanya andu uyu Aba amhawile vindu
vose kele mikono yake, na andu wafumile kwa
Mlungu, na andu agenda kwa Mlungu;
4 Akauka chelyeni, akaika nguo yake;
akausa nguo ya Kuagila, akakurusa.
5 Nao akalungula meji kele kikoro, akatlyoa
kuogesha magulu 'ga wairimi, na ku'gawagila
na nguo ii wakufungile nayo.
6 Nao akeja kwa Simon Petro: amuza,
Bwana, wanogesha magulu 'gangu?
7 Isa akamuza, Andu nadea ndam sumanya,
ela ujemanya ko nyuma.
8 Petro akamuza, Na lyingi sunogesha
magulu 'gangu. Isa akamuza, Kasikila sakuo-
gesha, suwesi kindu chingi kwangu.
9 Simon Petro akamuza, Bwana, si magulu
'gēn andu angi, ela mikono na chongo changu.
10 Isa amuza, Uyu waogilo, waoga 'gwani
kaili, ela magulu 'gēn? waela kamare, nenyu
mwaela, ela si'nyose andu angi.
11 Kwani ammanya ani amfunya: niko
wagamba Sumuela nyose andu angi.
12 Nao agenda kuogesha magulu 'gawe,

akausa nguo zake, akakalla kitembo sena,
akawauza, Mwamanya andu namudeilaba?
13 Mwanita Mfundi na Bwana: mwa'gora
fulo: kwani ni imi mwēn.
14 Nao imi, Bwana na Mfundi, namuogesha
magulu 'genyu, ai inyu ngomacha mwaogesha-
na magulu.
15 Kwani namufundile, inyu mudee sa kwēn
namudeile.
16 Fulo kwēn, fulo kwēn, namuuza, mtumishi
sekalla mbwaa kuisa bwana wake andu angi,
naye atumilo, sekalla mbwaa kumwisa uyu
amtumile andu angi.
17 Ndaa mwamanya a'ga, mwabarikio
mke'gadea.
18 Imi si'gora ya inyose: nawamanya awa
nawasagula: ela matsori 'gatimike, Uu walyiga
mkate nami wanulile gimbi yake kwangu.
19 Ndam namu'gorera imbele ya kukalla,
kadoka vakalla mudumuse ni imi.
20 Fulo kwēn, fulo kwēn, namuuza Uyu wa-
mshaiamdu wangu nimtumaimi, wanishaiai imi;
naye wanishaia imi, wamshaia iye anitumile.
21 Nao Isa agenda ku'gora hung' akahariso
n'ngolo aka'gora. Fulo kwēn, fulo kwēn,
namuuza, Mmoju wenyu ujenifunya.
22 Wairimi wakalolana weni na wēn, wekee-
rekeza, n'nani wamgambile.
23 Nao kele meza mwirimi wake mmoju,
aketsinila lagaieni kwa Isa, uyu wamshaile.
24 Simon Petro akamkunyira, akamusa, ti-
'gorere amgamba ani.
25 Iye aketsinila kwa Isa; akamuza, Bwani
n'ani?

26 Nao Isa wagamba, Ni iye mwēn, nikai-
ngiza itongi, nikamhawa. Nao agenda kuingiza
itongi, akamhawa Yuda, mwana wa Simon
Iskariota.
27 Nao nyuma yake, Shetani akamwingila.
Isa amuza, Andu wadea udee shwoshwo.
28 Nao sikwesi mdungi mezeni amanyile
kwaije am'gora hung'.
29 Wamoju wakagamba, ngomacha Yuda
watwala mkoba niko amuza Isa, Gula ivi vindu
vitifweni kwa karamu: ango awahawe wakiwa
kindu kimoju.
30 Nao agenda kuwata itongi, akafuma aoēn:
nako kweluo kiza.
31 Nao agenda kufuma, Isa agamba, Ndam
Mwana wa mdam uliko, na Mlungu uliko
kwake.
32 Na Mlungu ujemlika amweni kwake,
hatta ilyen ujemlika.
33 Wanake, kachache nuo kwenyu. Inyu
mujenihada: sa kwēn nawauza Wayahudi,
andu nigenda imi, sumudima kuja; nenyu
nam'gorera hung' kwēn.
34 Mlomo mbishi namuhawa, mushaiane;
sa kwēn imi namushaia, inyose mushaiane.
35 Kwa hung' wandu wose wemumanya
mwakalla wairimi wangu, mkeshaiana.
36 Simon Petro amuza, Bwana ugenda hiyo?
Isa akagamba, Andu nigenda imi, sudima
kuniirima ndam; ela ujeniirima ko nyuma.
37 Petro amuza, Bwana, kudani sidima
kukuirima ndam? imi nigwisha roho yangu
kwa uwe.
38 Isa wagamba, Ugwisha roho yako kwa

imi? Fulo kwēn fulo kwēn, nakuuza, Jongole
siteta, hatta wanikanila katatu.

XIV.

1 Sumwahariso ngolo: mwamdumusa Mlu-
ngu, munidumuse imi.
2 Amwēn kele nyumba ya Aba wangu, kuo
andu kwa kukalla kingi, ngera siko ngomango
namu'gorera; nagenda nimuikile andu kwenyu.
3 Nao nikagenda n'kadea andu kwenyu,
nikuja sena, nimuuse kwangu: andu imi nuo,
inyu mukalle aoēn.
4 Andu nigenda mwamanya, ngila.
5 Thoma amuza, Bwana sitimanya andu
wagenda; tijemanyaije ngila?
6 Isa amuza, Imi mwēn ngila, na fulo, na
uzima: mdungi sekuja kwa Aba ela kwa imi.
7 Ndaa mwanimanya imi, ngomacha mwam-
manya Aba wangu naese: ndam ko mwam-
manya, sena mwamwona.
8 Filipo amuza, Bwana, utionye Aba,
itikatise.
9 Isa amuza, Luma natula nenyu, nawe
sunimanya Filipo? uyu waniona imi wamwona
Aba; wagambaije, utionye Aba?
10 Ado, sudumusa andu nuo kele Aba, na
Aba kele imi? 'gore ni'gora nenyu, si'gora kwa
chongo changu: ela Aba akekalla amweni
kwangu, ni iye adea kazi.
11 Mudumuse andu nuo kele Aba, na Aba
kele imi: ango nidumuse kwa 'gore izi zēn.
12 Fulo kwēn fulo kwēn, namuuza, Uyu

wanidumusa imi, kazi nidea imi, naese ujedea;
na kazi ziisile izi ujedea; kwani nagenda kwa
Aba.
13 Icho chose muhada kwa izina lyangu,
n'jedea, Aba aliko kele Mwana.
14 Kadoka mwalomba kindu kwa izina
lyangu, nijedea.
15 Mkanishaia imi, mujewata, milomo
yangu.
16 Nami nijemkota Aba, naye ujemuhawa
mtsarusi mzima, akalle kwenyu kale na
kale.
17 Roho ya fulo; urumengu siwedima
kumwata; kwani siwemwona, hatta siwem-
manya: inyu mwammanya; kwani wakalla
kwenyu, sena ujekalla amweni kwenyu.
18 Simusiga wakiwa andu angi: nimu-
jilaga.
19 Muka muka kachache, na urumengu
siweniona, sena; ela inyu mwaniona: ilyi
nikalla moyo imi, nenyuose mujekalla moyo.
20 Ijua ilyi mujimanya andu nuo kele Aba,
nenyu muo kele imi, nemi nuo kele inyu.
21 Uyu awesi milomo yangu, aiwata, ni iye
mwēn wanishaia; naye wanishaia imi, ushaio
ni Aba wangu, nemi nijemshaia, nijemwonya
imi mwēn.
22 Yuda (Iskariota mbai) amuza, Bwana
vakallaije, ujitionya uwe mwēn ela kwa
urumengu mbai?
23 Isa akamuza, Ngera mundu wanishaia,
uwata 'gore zangu: na Aba wangu umshaia,
nese tikuja kwake, tikalla kitembo kwake.
24 Uu sanishaia, sawata 'gore zangu: na

'gore musikila inyu, si yangu andu angi, ela ni
ya Aba uu anitumile.
25 'Gore izi namu'gorera, nikekalla kwenyu.
26 Ela Mtsarusi, ni iye Roho ya Kuela, uyu
utumo ni Aba kwa izina lyangu, iye ujemu-
fundisa vindu vose ujemukumbusa 'gore zose
namu'gorera.
27 Sere nasiga kwenyu; sere yangu namu-
hawa: urumengu sewemuhawa sakwēn imi
nimuhawa. Ngolo yenyu siimuharise, hatta
siidea oga.
28 Mwasikila andu namuuza, Imi nagenda
sena nimujila. Ngera mwanishaia, ngomango,
mwaboelo, kwani nagenda kwa Aba: kwani
Aba ni mbwaa kuniisa imi.
29 Ndam namu'gorera imbele ya kukalla,
kadoka yakalla, mudumuse.
30 Ndam si'gora mengi kwenyu, kwani
mbwaa wa urumengu u'gu weja, sena sawesi
kiṇdu chiṇgi kwangu.
31 Ela urumengu wamanye andu namshaia
Aba, na sa kwēn Aba wanihawa mlomo, ko
kwēn nadea. Uken, tigende noko.

XV.

1 Imi mzabibu 'gwa fulo, na Aba wangu
mlimi.
2 Killa mbashe kwangu sivala mavalo,
waifunya: na killa mbashe ivala waiboesa, iisile
kuvala.
3 Ilyēn mwaela kwa 'gore namu'gorera.
4 Kalleni amweni kwangu, nemi amweni

kwenyu. Sa kwēn mbashe siidima kuvala
iyēn, ikalega kukalla kele mzabibu; nenyu
sumudima, mkalega kukalla amweni kwangu.
5 Imi mzabibu, inyu mbashe: uyu akalla
amweni kwangu, nemi amweni kwake, ni iye
uvala mavalo mengi: kwani mkapaso kwangu,
sumudima kudea kindu chingi.
6 Ndaa mdu sekalla kele imi, watago noko
sa mbashe, yaoma; na wandu wazishoa, wazi-
kumba motoni ziie.
7 Mkakalla kele imi, na' gore zangu zeka-
kalla kele inyu, hadeni andu muhada, nacho
mudeo.
8 Aoēn Aba wangu aliko muvale mavalo
mengi; nenyu mukalle wairimi wangu.
9 Sa kwēn Aba wanishaia imi, nemi namu-
shaia inyu: kalleni kele kushaia kwangu.
10 Kasikila mwawata milomo yangu, muje-
kalla kele kushaia kwangu; sakwēn imi nawata
milomo ya Aba wangu, nikakalla kele ku-
shaia kwake.
11 'Gore izo namu'gorera, kuboelo kwangu
kukalle amweni kwenyu, na kuboelo kwenyu
kutimike.
12 U'gu ni mlomo 'gwangu, mushaiane weni
na wēn, sa kwēn imi namushaia.
13 Sikwesi kushaia kuisa ii, mundu afunye
uzima 'gwake kwa wageni wake.
14 Inyu mu wageni wangu, mkadea andu
namu'gorera.
15 Simuita sena watumishi; kwani mtu-
mishi semanya andu bwana wake wadea: ela
namuita wageni wangu, kwani 'gore zose nasi-
kila kwa Aba wangu, namumanyisa inyu.

16 Inyu sumunisagule imi, ela imi namusa-
gule inyu, namudea, mugende, muvale ma-
valo mengi, na mavalo 'genyu 'gatule: nao
icho chose muhada kwa izina lyangu, amu-
hawe.
17 'Gore izi namu'gorera mushaiane weni
na wēn.
18 Nao urumengu wakamumenya inyu, mwa-
manya andu wanimenyile imi jako siwammen-
yile inyu.
19 Ndaa mweluo wa urumengu, urumengu
ngomango washaia wandu wake: ela ilyi
mwasoa kukalla wa urumengu, nemi namusa-
gula urumenguni, niko urumengu wamu-
menya.
20 Kumbuka 'gore namu'gorera, Mtumishi
samwisile Bwana wake. Ndaa wanihutsa imi,
nenyu mahutso; ndaa wawata 'gore yangu,
na zenyu ziwato.
21 Nao 'gore izi wemudea inyu kwa izina
lyangu, kwani siwammanya uyu wanitumile.
22 Ndaa sijile n'kawa'gorera, ngomacha si-
wawesi kaung'a: ela ndam sawawasi ku'gora
kwa kaung'a.
23 Uyu wanimenya imi, wammenya Aba
wangu.
24 Ndaa sadeile kazi kwawe, kazi sizideilo
na mdu mzima, ngomango sawawesi kaung'a:
ela ndam wanionile imi na Aba wangu.
25 Ela vakalla hung', 'gore itsoriro kele
sheria zawe ikalle fulo; wanimenyile bule.
26 Ela kasikila Mtsarusi weja, uyu nimtu-
ma fuma Aba, ni iye mwēn Roho ya fulo,
afumile kwa Aba, iye uje'gora kwangu:

27 Nenyu muje'gora, kwani mwakalla nemi
fuma hambiri.

XVI.

1 A'ga namu'gorera, sumugwe.
2 Wejemufunya kele, masunagogi: hatta
hawa ikuja, uu amuula'ga ugamba umdeila
Mlungu kirani.
3 Nao a'ga wajedea, kwani siwammanyile
Aba, hatta imi.
4 Ela a'ga namu'gorera, kasikila hawa
yawe yeja, mukumbuke andu namu'gorera.
Nao a'ga simu'gorera ko hambiri andu kungi,
kwani neluo nenyu.
5 Ndam imi nendegenda kwa uyu anitu-
mile; na mdungi kwenyu sanikota, Wagenda
hiyo.
6 Ndam ilyi namu'gorera hung', ngolo zenyu
zajula na kuharisa.
7 Ela namu'gorera fulo; yanifweni nigende
noko: kwani n'kalega sagende, Mtsarusi sekuja
kwenyu; ela n'kagenda, nimtuma kwenyu.
8 Naye kasikila weja, ujeonya urumengu
kaung'a, hachi na kutaganyo:
9 Kele kaung'a, kwani walega sawanidu-
musa;
10 Kele hachi, kwani nagenda kwa Aba,
nenyu sumuniona sena;
11 Kele kutaganyo, kwani mbwaa wa uru-
mengu wataganyo.
12 Nanawesi malago mengi nimu'gorera,
ela sumuidima kusikila ndam.

13 Ela kadoka weja Roho ya fulo, ujemu-
longoza kele fulo zose: kwani iye se'gora
kikwake andu kungi; 'ela icho asikila, cho
chēn uje'gora: sena ujemu'gorera vindu vikuja
nyuma.
14 Iye ujenilika imi; kwani ujeusa kwangu,
ujemu'gorera inyu.
15 Vindu vose uo navo Aba ni vangu; nika-
gamba, uusa kwangu, amu'gorera inyu.
16 Sinda kachache, nenyu sumuniona sena;
sinda kachache, sena mujeniona.
17 Wairimi wamoju wakagamba weni na wēn,
N'ini ichi watuuza, Sinda kachache, sumuniona,
sena sinda kachache, mujeniona; kwani nagenda
kwa Aba?
18 Nao wakagamba, N'ini ichi wagamba,
Sinda kachache? sitisikile andu wagamba.
19 Isa akamanya andu washaia kumkota,
akawauza, Mwakotana weni na wēn undu u'gu,
andu nigamba, Sinda kachache, nenyu sumu-
niona, sena sinda kachache, mujeniona?
20 Fulo kwēn, fulo kwēn, namuuza, Mujelila,
mujekema, ela urumengu weboelo: inyu muje-
hariso ngolo, ela kuharara kwenyu kuje'galuka
kuboelo.
21 Mdumuke akalumo kuvala waharara,
kwani hawa yake yafika; ela kasikila wavala
mwana, sakumbuka sena kuharara, waboelo,
kwani mdam wavalilo urumenguni.
22 Nenyu mujeona harara: ela nijemuona
sena, na ngolo yenyu ijeboelo, na kuboelo
kwenyu, mdungi semusoka.
23 Ijua ilyi sumunikota undu 'gungi. Fulo
kwēn, fulo kwēn, namuuza, Kasikila mwam-

kota Aba undu' gungi, ujemuhawa kele izina
lyangu.
24 Lyingi sumulombile kindu chingi kele
izina lyangu: lombeni, nenyu mujepata, kuboelo
kwenyu kujule.
25 A'ga namu'gorera kwa makataniso: hawa
ikuja, nemi simu'gorera kwa makataniso, ela
nijemu'gorera mwazi undu 'gwa Aba.
26 Ijua ilyi mujelomba kele izina lyangu:
nemi sigamba, nimumlombele Aba;
27 Kwani Aba mwēn amushaia, kwani inyu
mwanishaia imi, sena mwadumusa, andu natu-
mile kwa Aba.
28 Imi nafumile kwa Aba, neja kwa uru-
mengu: sena nasiga urumengu, nagenda kwa
Aba.
29 Wairimi wake wagamba, Ola, ndam
wa'gora kirani, su'gora ikataniso andu angi.
30 Ndam tamanya andu wamanya vindu
vose, subada mdungi akukota kindu chingi:
kwa hung' tadumusa andu wafuma kwa
Mlungu.
31 Isa akawauza, Ndam ko mwadumusa?
32 Lola hawa ikuja, hatta ilyēn iyo, andu
musagiso, killa mundu andu kwake, munisiga
keng'weri: sena si keng'weri kungi, kwani Aba
uo nemi.
33 Izi 'gore namu'gorera, kamba amweni
kwangu mudea sere. Kele urumengu muo na
bu'ga, ela kalleni na moyo: imi na na'gusimile
urumengu.

XVII.

1 A'ga aka'gora Isa, akanula meso 'gake
mlunguni, akagamba. Aba, hawa yeja; umlike
Mwana wako, Mwana wako akulike uwe:
2 Sa kweni wamhawa ndigi i'gulu ya nyama
yose, icho chose wamhawa, naye awahawe
uzima 'gwa kale na kale.
3 Ii niyo uzima 'gwa kale na kale, waku-
manye uwe Mlungu wa fulo keng'weri, na iye
sena wamtumile, Isa Masiya.
4 Imi nakulikile aha msangeni, nikamalila
kazi wanihawile nidee.
5 Ndam, ee Aba, unilike imi na ngolo yako
umwēn, na ubwaa neluo na'go kwako hambiri
ya kukalla urumengu.
6 Naonyese izina lyako kwa awa wandu
wanihawile wa urumengu: weluo wako, ukani-
hawa imi; nao wakawata 'gore yako.
7 Ndam wamanya kamba vindu vose wani-
hawile, vafuma kwako.
8 Kwani 'gore izi wanihawa imi, nawahawa
walye; nao wakashaia, wakamanya fulo andu
nafuma kwako, nao wakadumusa kamba ni uwe
wanitumile.
9 Nawalombela awa: silombela urumengu
andu kungi, ela kwa awa wanihawile; kwani
ni wako.
10 Vose vangu ni vako, na vako ni vangu:
nami nalikilo kwawe.
11 Imi sio urumenguni sena, awa weo uru-
menguni, nemi neja kwako. Aba wa kuela,
uwahasise kele izina lyako awa wanihawile,
wakalle mojori, sa kwēn isi takalla.

12 Nikakalla nao, nikahasisa kele izina
lyako awa wanihawile: nikawalinda, mdungi
sahaitile, sala mwana wa kuhaita; matsori
'gatimike.
13 Ndam neja kwako; na 'gore izi na'gora
urumenguni, wapate kuboelo kwangu amweni
kwawe.
14 Nawahawa 'gore yako; na urumengu
wakawamenya, kwani sawakalla wa urumengu,
sa kweni imi sikalla wa urumengu.
15 Silomba uwafunye urumenguni, ela
uwakize kele mdu wa lagelage.
16 Awa sawakalla wa urumengu, sa kweni
imi sikalla wa urumengu.
17 Waike kirani kwako kwa fulo zako;
'gore yako ni fulo.
18 Sa kweni wanitumile imi urumenguni,
ko kweni nawatuma awa urumenguni.
19 Kwa undu 'gwawe nakuika imi mwēn
kwako, awa nawose weiko kwako fulo kwēn.
20 Hatta siwalombela awa wēn, ela nawa-
lombela awa wose wanidumusa kwa 'gore yawe;
21 Wose wakalle mojori; sa kweni uwe Aba
wakalla kele imi, nami kele uwe, nawose
wakalle kele isi: urumengu wadumuse kamba
ni uwe wanitumile.
22 Na ubwaa wanihawile imi, nawahawa;
wakalle mojori, sa kweni isi mojori:
23 Imi kele wawe, nawe kele imi, wakalle
kamili kele mojori; urumengu wamanye
kamba ni uwe wanitumile, nawe wawashaile,
sa kweni wanishaile imi.
24 Aba, awa wanihawile, nashaia, andu nio
imi, nawese wakalle nemi; wa'guone ubwaa

'gwangu, wanihawile, kwani wanishaile hambiri,
na urumengu si'gudeilo.
25 Ee Aba wa hachi, urumengu sawakuman-
yile, ela imi nakumanyile; na awa wamanyile,
kamba ni uwe wanitumile.
26 Nemi nalyimanyisa kwawe izina lyako,
sena nilyimanyisa, kushaia kwako andu wam-
shaia imi kukalla amweni kwawe, nami amweni
kwawe.

XVIII.

1 Nao Isa agenda ku'gora mateto a'ga,
akafuma na wairimi wake wakaambuka mweta
wa Kidron, aoēn 'gweluo mgunda, akangila na
wairimi wake.
2 Nao Yuda uu wamfunya wakumanya
andu, kwani Isa kengi wagendile aoeni na
wairimi wake.
3 Nao Yuda agenda kudea Askari, na wandu
wabwaa, fuma wakohani wabwaa, akabusa
aoeni, na taa, na vizinga, na rungu.
4 Isa amanya vindu vose vimjila, akafuma,
akawauza, Mwamhada ani?
5 Wakamuza, Isa wa Nazarethi. Isa awauza,
Ni imi. Nao Yuda uu amfunyile, wakalla
kimusi nao.
6 Naye agenda kugamba ni imi, wakauya
nyuma, wakagwa msangeni.
7 Akawakota sena, Mwamhada ani? Waka-
gamba, Isa wa Nazarethi.
8 Isa akagamba, Namuuza ni imi: ngera
mwanihada imi: mwasige awa wagende ngila
zawe.

9 'Gore itimike ikegamba, kele awa wani-
hawile simla'gaia hatta mmoju.
10 Simon Petro akakalla na lufu, akalu-
funya, akamkwita mtumishi wa mkohani
mbwaa, akampasa kisikilo cha kialume. Nao
izina lyake uu mtumishi ni Maluku.
11 Nao Isa akamuza Petro, Ujisa lufu lwako
kele joa; kikombe wanihawile Aba, mwagamba
sinwega?
12 Nao askari na akida mbwaa, na wandu
wabwaa wa Wayahudi, wakamwata Isa wakam-
funga,
13 Wakamlongoza jako kwa Anna; kwani
ni m'gosi wake Kaiafa, niye mwēn mkohani
mbwaa mwaka u'gu.
14 Na Kaiafa ni iye wauzile Wayahudi,
hatta mdu mmoju afwe kwa wandu.
15 Simon Petro akamwirima Isa, na mwirimi
mmoju sena: nao uyu mwirimi wamanyo ni
mkohani mbwaa, akaingila na Isa kele baraza
ya mkohani mbwaa.
16 Ela Petro akakalla mjangoni shigati.
Nao uyu mwirimi mmoju, amanyo ni mkohani
mbwaa, akafuma, aka'gora na uu muke ahasisa
mjango, akaleta Petro amwēn.
17 Uyu muke ahasisa mjango, amuza Petro,
Naose mwirimi wake mundu uyu? Agamba,
Simi ungi.
18 Nao watumishi na wandu wabwaa weluo
kimusi aho, wadeile moto 'gwa makalla; kwani
kweluo mbeo; nao wakabu'gawa; na Petro
naese wekezana nao, akakalla akabu'gawa moto.
19 Nao mkohani mbwaa akamkota Isa ya
wairimi wake na mafundiso 'gake.

20 Isa akamuza, Na'gorire mwazi kwa urumengu; natula nikefundisa kele masunagogi, na kele hekalu, andu wakwogana Wayahudi; nemi si'gorire undu 'gungi kwa kiviso.
21 Kudani wanikota imi? Wakote awa wanisikile, andu nawa'gorera; wo wēn wamanya andu na'gorire.
22 Nao agenda ku'gora hung', mdu mbwaa mmoju akamkwita Isa na lui, akegamba, Wam'gora mkohani mbwaa hung'?
23 Isa akamuza, Ngera na'gora lagelage, 'gora ulagelage u'gu: ngera na'gora kirani, kudani wanikwita?
24 Nao Anna akamleta kwa Kaiafa mkohani mbwaa.
25 Nao Simon Petro akakalla akabu'gawa moto. Wakamuza, Naose mwirimi wake? Akakana, akagamba, Simi ungi.
26 Mtumishi mmoju wa mkohani mbwaa, kichuku cha mzawe uu mundu apasilo kisikilo ni Petro, amuza, Ado, sakuonile m'gundeni wakezana naye?
27 Nao Petre akakana sena, na aoēn jongoli ikateta.
28 Nao wakamlongoza Isa fuma kwa Kaiafa hatta pritorium; kweluo ikesho; ela wo wēn sawaingilile pritorium, siwaluiso; ela walyige pasaka.
29 Nao Pilato akawafumila, akawauza, 'Gore muni mwaleta i'gulu kwake uu mundu?
30 Wakamuza, Ngera mdu uyu seluo mdu wa lagelage, tamleta kwako sena?
31 Nao Pilato akawauza, Museni inyu wēn, mtaganye kwa sheria yenyu. Wayahudi

wakamuza, Kwanarigido isi kumula'ga
mundu:
32 'Gore yake Isa itimike, ikegamba kufwa
kuyo ufwiga.
33 Pilato akangila sena pritorium, akamwita
Isa, akamuza, Ado, uwe mzuri wa Wayahudi?
34 Isa akagamba, Wa'gora hung' uwe mwēn,
ango wa'gorero ni wandu wazima undu
'gwangu?
35 Pilato akamuza, Namose Myahudi?
Mbari zako na Wakohani wabwaa, wakuleta
kwangu: wadeile kimuni?
36 Isa akagamba, Uzuri 'gwangu si'gukalla
'gwa urumengu u'gu: ngera uzuri 'gwangu
'gweluo 'gwa urumengu u'gu, ngomango watu-
mishi wangu walwana, sawato na Wayahudi:
ndam uzuri 'gwangu si kwa aha andu kungi.
37 Nao Pilato akamuza, Nuwe mzuriba?
Isa akagamba, Umwēn wagamba ni mzuri.
Kwa hung' navalilo, kwa hung' nejile urumen-
guni, ni'gore ya fulo. Killa mdu wa fulo
wasikila lwaka lwangu.
38 Pilato amuza, Fulo n'ini? Nao agenda
ku'gora hung' akawafumile Wayahudi sena,
awauza, Siona ikosi kwake.
39 Munawesi ada, nimufungulile mmoju
kele Pasaka: mwashaia wimufungulila mzuri
wa Wayahudi?
40 Nao wakaoda, wakagamba, Uyu mbai,
ela Barraba, Nao Barraba weluo kiting'a.

XIX.

1 Nao Pilato akamwata Isa akamkwita.
2 Askari nao wakaluka kofia ya miya,
wakamwikila chongo, wakamrusa na nguo ya
ngundu;
3 Wakamjila, wakagamba, Voro, Mzuri wa
Wayahudi! wakamriba na nyui.
4 Pilato akafuma sena, awauza, loleni,
namletela mdu wenyu, mumanye imi siona
ikosi kwake.
5 Nao Isa akafuma, arwara kofia ya miya, na
nguo ya ngundu. Pilato awauza, loleni suyu!
6 Nao wakohani wabwaa, na wandu wabwaa,
wagenda kumwona, wakaoda, wakagamba,
Msulubishe, msulubishe. Pilato awauza,
Mwateni inyu wēn, msulubishe: kwani imi
siona ikosi kwake.
7 Wayahudi wakamuza, tanawesi sheria, na
kwa sheria yetu yamfweni kufwa, wakudeile
iye mwēn Mwana wa Mlun gu.
8 Nao Pilato agenda kusikila 'gore ii,
akajuzila kudea oga.
9 Nao akaingila kaili kele Pretorium,
akamuza Isa, Wafuma hiyo? Isa sa'gorire
kindu chingi.
10 Pilato amuza, Ado su'gora nami? suweni
andu nawesi ndigi kukufungula, nawesi ndigi
kukusulubisha?
11 Isa akamuza Uwe suwesi ndigi i'gulu
kwangu, sala wahawo fuma lu'gulu: ela uu
wanifunyile kwako, waisa kukalla na kaung'a.
12 Nao aoēn Pilato akatima kumfungula:

ela Wayahudi wakaoda, wakegamba, Ukamfungula uyu, uwe su mgeni ungi 'gwa Kaisari: killa munduakudeile iye mwēn mzuri, walwana, na Kaisari.
13 Nao Pilato agenda kusikila 'gore izi,
akamleta Isa shigati, akakalla kitembo kele kifumbi cha kutaganya, andu kuito baraza, kele Kiebriania, Gabbatha.
14 Nao kweluo kuiko kirani cha pasaka:
saa ya katandatu; awauza Wayahudi, Mzigane mzuri wenyu!
15 Nao wakaoda, Mfunyeni, mfunyeni, msu-
lubishe. Pilato awauza, Nimsulubishe mzuri wenyu? Wakohani wabwaa wakagamba, Sitiwesi mzuri sala Kaisari.
16 Nao akawahawa, wamsulubishe. Nao
wakamwata Isa, wakamgensa noko.
17 Naye akafuma, aketwala msalaba wake,
hatta andu kuito, andu kwa ngoma, kele Kiebriania, kuito Golgotha:
18 Aoēn wakamsulubisha, na waili sena,
mmoju igasi, na mmoju igasi, na Isa 'gati.
19 Pilato akatsora itsori, akelyiika kele
msalaba. Na ikatsoro, ISA WA NAZARETHI, MZURI WA WAYAHUDI.
20 Nao itsori ii, Wayahudi wengi waka-
lyishoma: kwani andu wasulubisho Isa, kweluo avui na muzi: ikatsoro kele Kiebriania, na Kilatini, na Kiyonani.
21 Wakohani wabwaa, na Wayahudi waka-
muza Pilato, Siga kutsora, Mzuri wa Wayahudi: ela iye mweni wagamba, Imi Mzuri wa wayahudi.
22 Pilato akagamba, Andu natsora, natsora.

23 Nao askari, wagenda kumusulubisha Isa,
wakausa nguo zake, wakasara mafunga mani,
killa askari funga : na kanzu : nao io kanzu
siiwesi kushono, yendeluko ngila mojori.
24 Wakauzana weni na wēn, Sitazae, ela
titala mlandu, ikalle ya ani: itsori lyitimike,
lyigamba, Wakasara nguo zangu, na mavali
'gangu wakadea mlandu. 'Gore izi wakadea
askari.
25 Wakalla aho kele msalaba wa Isa, Mee,
na wokwawe wa wake mee, Mariam, mkwake
Kleopa, na Mariam Magdaleni.
26 Nao Isa agenda kumwona mee, na
mwirimi amshaile, akakalla aoēn, amuza mee,
Mdumuke, zigane mwana wako! Sena amuza
mwirimi, Zigane meo! nao kufuma ilyi,
mwirimi akamtwala kwake.
28 A'ga 'gagenda kudua, Isa amanya vindu
vose ndam vadua, itsori lyitimike, wagamba,
Nakaua.
29 Kuluo aoēn kihoro chijule na siki;
wakajuza sifongo na siki, wakaijosa na hisopo
kele mlomo 'gwake.
30 Nao Isa agenda kutoa siki, akagamba,
Kwadua: akadamisa chongo chake, akafunya
roho.
31 Nao Wayahudi, kwani kukakalla kuika
kirani, miili siikalle kele msalaba ijua lya
Juma (kwani Juma ii yeluo mbwaa), wakam-
kota Pilato magulo 'gawe 'gavunjo, nao
wagenso noko.
32 Nao askari wakeja, wakavunja magulu
'gake 'gwa hambiri, na 'gwa kaili awa wa
sulubisho naye.

33 Nao wagenda kumfika Isa, wamwona
wamalila kufwa, nao mägulu 'gake siwavun-
jile:
34 Elama askari moju akamtlyaia luaru, na
ichumu, nao aoēn yakatika bigati na meji.
35 Naye waonile, wa'gorire, na'gore zake
ni fulo; naye wamanya wa'gora fulo, mudu-
muse.
36 Kwani ivi vikakalla, itsori lyitimike,
iwindi lyake silyivunjike.
37 Sena itsori nzima lyagamba, Wemzigana
iye wamtlyaile.
38 Nao a'ga 'gagenda kudua, Yusufu wa
Aramathaia, naye mwirimi wa Isa, ela kwa
kiviso, kwa kukoga Wayahudi, akamkota Pilato
a'gugense noko muli 'gwa Isa: Pilato naye
akashaia, nao akeja, aka'gugensa muli 'gwake
noko.
39 Nikodemu naese, uyu ko hambiri weja
kwa Isa na kiro, akeja akeleta marunganyo 'ga
ma'ganga ratili i'gana.
40 Nao wakawata muli 'gwa Isa, waka'guk-
unja kele nguo, na ma'ganga, sakwēn ada za
Wayahudi wekezika.
41 Nao andu wasulubisho 'gweluo m'gunda;
aoēn kele m'gunda kina kiwishi, lyingi sichizi-
kilo mundu.
42 Nao aoēn wakamwika Isa, kwani ijua lya
kuika kirani kwa Wayahudi, kwani kina cheluo
avui.

XX.

1 Nao ijua lya hambiri lya juma, Mariam
Magdaleni akeja na ikesho, kwakaile kulan-
gala, hatta kineni, waona iwe lyafunyo kele
kina.
2 Waduduga, wakeja kwa Simon Petro, na
kwa mwirimi mzima, uyu washailo ni Isa,
awauza, Wamfunya Bwana kele kina, sitimanya
andu wamwika.
3 Nao Petro akafuma na ulya mwirimi
mmoju wakagenda kineni.
4 Wakaduduga wose waili: uyu mwirimi
mzima wakamwisa Petro, akatloya kufika
kineni;
5 Akadamika, akazigana na mwēn, akaona
nguo za bafuta zikekalla; ela saingilile.
6 Nao Simon Petro akabusa akemwirima,
akaingila kineni, akaona nguo za bafuta zikek-
alla,
7 Na mrafu, 'gufungilo chongoni kwake,
si'guluo andu kumoju na nguo za bafuta, ela
gwakunjilo andu kwake kēn.
8 Nao uyu mwirimi mzima akaingila, uu
watlyoile kufika kineni, naye akaona, akadu-
musa.
9 Kwani wakaile jako kumanya matsori,
andu sutti azuke kele kifwa.
10 Nao wairimi wakagala mzawe.
11 Mariam weluo shigati ya kina akelila:
nao akelila akadamika, akazigana amwēn kele
kina,
12 Waonamalaikawailiwarwarayamnyange,

mmoju chongoni, na mmoju kele magulu, andu
muli'gwa Isa 'gweluo.
13 Nao wamuza, Mdumuke, kudani walila?
Awauza, kwani wamusa Bwana wangu, nami
simanya andu wamwika.
14 Agenda ku'gora hung', akaeria nyuma,
amwona Isa akekalla kimusi, saweni ngera ni
Isa.
15 Isa amuza, Mdumuke, kudani walila?
wamhadani? Iye, wagamba ni mlimi, amuza,
M'gosi aba, ngera wamfunya noko, ni'gorera
andu wamwika, nami nijemfunya.
16 Isa amuza, Mariam. Wa'galuka wamuza
Kiebriania, Rabboni; nicho kugamba, Bwana.
17 Isa amuza, Suaniwate; kwani nakaile
jako kujoka kwa Aba: ela genda kwa wokwetu,
wauze, Nendejoka kwa Aba wangu, na tatie
yenyu, Mlungu wangu na Mlungu wenyu.
18 Mariam Magdaleni akeja awa'gore wai-
rimi, Namwona Bwana; na andu am'gorere
malago a'ga.
19 Nao igenda kukalla hafuka ijua ilyi, ijua
lya hambiri lya Juma, na mijango ikarugaro
andu wairimi weluo, kwa kukoga Wayahudi,
Isa akabusa akakalla 'gati, awauza. Sere ikalle
kwenyu.
20 Nao agenda ku'gora hung' akawonya
mikono na lwaru. Wairimi wakaboelo, we-
genda kumwona Bwana.
21 Nao Isa akawauza sena, Sere ikalle
kwenyu: sa kweni Aba wanituma imi, ko kwēn
nawatuma inyu.
22 Nao agenda ku'gora hung' akawakulila
mruki, awauza, Useni Roho ya Kuela.

23 Killa mundu mwamsiga kaung'a, wasigo,
killa mundu mwamfunga kaung'a, zafungo.
24 Thoma mmoju wawe ikumi na waili, aito
Didimu, seluo nao ere akeja Isa.
25 Nao wairimi wamoju wakamuza, Tamwona
Bwana. Ela akawauza, Ngera siona mrumo
'gwa misomari kele mikono yake, nikanigiza
chala kele mrumo 'gwa misomari, nikangiza
mkono 'gwangu kele lwaru lwake, sidumusa.
26 Nao mandu manane 'gagenda kusila,
wairimi wake weluo amweni, na Thoma wake-
zana nao: Isa wabusa, mijango ikarugaro,
akakalla kimusi 'gati, akagamba, Sere ikalle
kwenyu.
27 Akamuza Thoma, Lete chala chako, uone
mikono yangu, lete mkono 'gwako, u'guingize
kele lwaru lwangu: sualege kudumusa, ela
dumusa.
28 Thoma akamuza, Bwana wangu na Mlu-
ngu wangu.
29 Isa akamuza, Waniona, niko wadumusa:
wabarikio awa sawanionile, wakadumusa.
30 Nao Isa akadea alama nyingi hambiri
kwa wairimi, sizitsoriro kele chuo ichi:
31 Ela izi zatsoriro, mumanye Isa Masiya
ni Mwana wa Mlungu; sena mukedumusa
mupate uzima 'gwa kale na kale kele izina
lyake.

XXI.

1 Nao a'ga 'gagenda kudua, Isa akakuonye
iye mwēn sena kwa wairimi kele bahari ya
Tibiria; nao akakuonya hung'.
2 Wekezana Simon Petro, na Thoma aito
Didimu, na Natanaeli ya Cana ya Galilaya,
na wana wa Zebedayo, na wairimi wake sena
waili.
3 Simon Petro awauza, Imi nagenda kuwata
nguluma. Nao wamuza, Na tose tigende nawe.
Wakagenda, wakaingila kele chombo; kiro
ichi siwawatile kindu chingi.
4 Nao igende kuchega. Isa akakalla kimusi
mbalimbali ya meji: wairimi audu kungi wa-
manya ni Isa, nikotuu.
5 Nao Isa awauza, Wanake, mwawesi kandu
kangi aho? wakamuza, Hatta.
6 Akawauza, Kumba nyavu kele mkono 'gwa
kialume 'gwa chombo, mujeona. Nao waka-
kumba, hatta sewedima kuiruta kwa nguluma
kukalla nyingi.
7 Mwirimi uyu ashailo ni Isa amuza Petro,
Ni Bwana mwēn. Nao Simon Petro agenda
kusikila ni Bwana mwēn akafunga nguo yake
kirani (kwani weluo tuu), akakukumba baharini.
8 Ela wairimi wamoju wakeja kele chombo
kichache (kwani siweluo kulele kungi kele
isanga, vitimo mirongo misanu kufika), weke
ruta nyavu ijule na nguluma.
9 Nao wagenda kujika msangeni waona
moto ya makala aoeni, na nguluma aoēn kele
moto, na mkate.

10 Isa awauza, Lete nguluma mwawata ndam.
11 Nao Simon Petro akajoka akaruta nyavu msangeni, yajula ni nguluma mbwaa, i'gana na mirongo misanu na ndatu: ilyi zikakallenyingi hung' nyavu sizaike andu kungi.
12 Isa awauza, Njuuni mufungule. Wose wakakoga kumkota, Nuani? wakemanya ni Bwana.
13 Nao Isa weja, akawata mkate, akawahawa, na nguluma hung' kwēn.
14 Nao ii niyo katatu Isa akakuonya iye mwēn kwa wairimi wake, nyuma ya kuzuka kele kifwa.
15 Nao wagenda kufungula, Isa amuza Petro, Simon mwana wa Yona, wanishaile imi kuisa izi? Amuza Ee Bwana; wamanya nakushaia. Amuza, Lisa wana wa ng'onzi wangu.
16 Amuza sena kaili, Simon mwana wa Yona, wanishaile imi? Amuza, Ee Bwana; wamanya nakushaia. Amuza Lisa ng'onzi zangu.
17 Amuza katatu, Simon, mwana wa Yona, wanishaia imi? Petro akawasilo kwani wamuza katatu, wanishaia imi? Akamuza, Bwana wamanya vindu vose, wamanya nakushaia. Isa amuza, Lisa ng'onzi zangu.
18 Fulo kwen, fulo kwen, nakuuza, Uwe ere weluo mrika, wakurusa, wagenda andu washaile; ela kadoka wa'gosia, ujegolola mikono yako, na mzima ukurusa, ukutwala andu sushaile.
19 Nao aka'gora hung', imanyo kufwa kwake andu ufwiga kumlika Mlungu. Nao agenda ku'gora hung', amuza, Niirimi imi.
20 Petro akeeria nyuma, amwona mwirimi

ashailo ni Isa akeirima; iye mwēn watsinila kele
lagaia yake wekelya kilalilo, akagamba, Bwana,
n'ani uyu ukufunya?
21 Nao Petro amwona, amuza Isa, Bwana,
ai uyu ujedeaije?
22 Isa amuza, Imi n'kashaia adafwe hatta
nije, kwanawesini kwako? uwe niirimi imi.
23 Nao 'gore ii ika'goro kele wokwawe, uyu
mwirimi sefwiga; Isa samuzile andu kungi
sefwiga; ela imi n'kashaia adafwe hatta nije,
kwanawesini kwako?
24 Uyu niye mwirimi wa'gora hung': nese
tamanya 'gore yake ni fulo.
25 Sena kwanawesi vindu vingi adeile Isa,
vikatsoro vose, ngera urumengu si'gukata vuo
vitsoro.